

<https://sppl.ui.ac.ir/?lang=en>

Spatial Planning

E-ISSN: 2476-3357

Document Type: Research Paper

Vol. 15, Issue 1, No.56, Spring 2025, pp. 55- 86

Received: 26/09/2024

Accepted: 12/11/2024

Structural Explanation of Urban Tourism Development Challenges in Chaharmahal and Bakhtiari Cities

Arash Fazeli

Ph.D. student of Geography and Urban Planning, Payam-e Noor University, Tehran, Iran

a.fazeli4552@gmail.com

Nafiseh Marsousi *

Associate professor, Department of Geography, Faculty of Social Sciences, Payam-e Noor University, Tehran, Iran

marsousin@pnu.ac.ir

Mohsen Saghaei

Associate professor, Department of Geography, Payam-e Noor University, Tehran, Iran

saghaei@pnu.ac.ir

Abstract

This research aimed to elucidate the structural challenges facing urban tourism development in the cities of Chaharmahal & Bakhtiari Province. The study was applied in nature and employed a descriptive-analytical approach. The statistical population consisted of tourists visiting various attractions in these cities, totaling approximately 10,000 individuals. Using Cochran's formula, a sample size of 270 participants was determined and selected through accessible sampling methods. The research utilized a researcher-developed questionnaire grounded in relevant literature, theoretical foundations, and expert opinions, comprising 29 questions. The questionnaire's validity was confirmed through both formal and structural assessments, while its reliability was established with a Cronbach's alpha value of 0.90. Data were analyzed using structural equation modeling with PLS software. The findings revealed that the structural model exhibited a good fit, indicating that all identified challenges negatively impacted tourism development in Chaharmahal and Bakhtiari. Among these challenges, weak management, inadequate adoption of new technologies, insufficient security, lack of innovation, and

*Corresponding Author

Fazeli, A. , Marsousi, N. and Saghaei, M. (2024). Structural explanation of urban tourism development challenges in Chaharmahal and Bakhtiari cities. *Spatial Planning*, 15 (1), 55 - 86 .

2476-3357 © The Author(s).

Published by University of Isfahan

This is an open access article under the CC BY-NC 4.0 License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>).

10.22108/sppl.2024.142847.1807

cultural disconnect were found to have the most significant effects. Conversely, challenges related to the absence of a strategic plan, lack of tourism events, insufficient hospitality, limited diverse experiences, and inadequate transportation and communication networks had comparatively lesser impacts. To enhance urban tourism development in this province, it was crucial to prioritize effective management across various related sectors. Additionally, fostering a culture of tourism and improving public perceptions through targeted advertising—utilizing radio, television, and virtual networks—were essential steps forward.

Keywords: Structural Explanation, Challenge, Urban Tourism, Chaharmahal and Bakhtiari.

Introduction

Tourism significantly impacts various aspects of society, often presenting obstacles and challenges to its development in different regions. Identifying these challenges and their relationship to tourism is crucial. Today, the tourism industry is recognized as a vital component in the development of both urban and rural areas, yet each region may encounter unique hurdles in pursuing its goals. Key challenges include inadequate and unsustainable infrastructure planning, limited advertising resources, high costs of accommodation and welfare, a shortage of experienced tour guides, overlapping organizational roles, and unclear responsibilities. Additionally, cultural and social barriers pose significant obstacles to the growth of the tourism sector in many provinces. To overcome these issues, provincial officials must leverage the numerous benefits of tourism, particularly its potential to create job opportunities. A coordinated effort is needed to address the current shortcomings in the tourism industry and maximize the use of available resources and opportunities. While tourism ranks as the second most important industry after oil, it remains one of the most vulnerable sectors, facing various risks and crises. In recent years, effective crisis management has become essential in many destinations due to the increasing frequency of natural and political disasters. Iran, strategically located in the Middle East and rich in natural resources, cultural heritage, and diversity, holds significant potential in the international tourism arena. This research aimed to explore the structural challenges facing urban tourism development in the cities of Chaharmahal & Bakhtiari Province.

Materials & Methods

This research was applied in purpose and descriptive-analytical in nature. The statistical population of this quantitative study comprised tourists visiting various attractions in the cities of Chaharmahal and Bakhtiari, totaling 10,000 individuals. Based on Cochran's formula, a sample size of 270 participants was determined and selected through accessible sampling methods. The research utilized a researcher-designed questionnaire developed from the study's background, theoretical foundations, and insights from supervisors and advisors, consisting of 29 questions. The validity of the questionnaire was confirmed both formally and structurally, while its reliability was established with a Cronbach's alpha value of 0.90. The collected data were analyzed using structural equation modeling with PLS software.

Research Findings

The results of the structural equation path analysis conducted using PLS software indicated that the proposed structural model exhibited a good fit. All identified challenges negatively affected tourism development in the cities of Chaharmahal & Bakhtiari Province. Key findings included:

- **Weak Transportation and Communication Networks:** Impact factor of -0.24, critical value of -21.206
- **Use of Non-Specialists:** Impact factor of -0.32, critical value of -3.918
- **Lack of Human Resources:** Impact factor of -0.29, critical value of -7.817
- **Ineffective Advertising:** Impact factor of -0.55, critical value of -13.389
- **Weakness of Tourism Infrastructure:** Impact factor of -0.26, critical value of -6.910
- **Insufficient Investment:** Impact factor of -0.41, critical value of -9.605
- **Absence of a Strategic Plan:** Impact factor of -0.21, critical value of -3.005
- **Lack of Needs Assessment Plans:** Impact factor of -0.31, critical value of -11.261
- **Non-Participation of Various Departments:** Impact factor of -0.54, critical value of -18.221

- **Failure to Utilize Diverse Experiences:** Impact factor of -0.23, critical value of -5.810
- **Inadequate Allocation of Necessary Funds:** Impact factor of -0.42, critical value of -14.003
- **Negative Attitudes Towards the Province:** Impact factor of -0.72, critical value of -25.743
- **Insufficient Security:** Impact factor of -0.66, critical value of -24.832
- **Seasonality of Tourism:** Impact factor of -0.25, critical value of -5.789
- **Lack of Sufficient Information:** Impact factor of -0.48, critical value of -18.555
- **Insufficient Training:** Impact factor of -0.35, critical value of -10.402
- **Cultural Deficiencies:** Impact factor of -0.63, critical value of -15.238
- **Lack of Hospitality Spirit:** Impact factor of -0.23, critical value of -3.716
- **Neglect of Attraction Tourism:** Impact factor of -0.60, critical value of -21.369
- **Management Weakness:** Impact factor of -0.88, critical value of -28.536
- **Lack of Necessary Innovations:** Impact factor of -0.65, critical value of -23.724
- **Service Shortcomings:** Impact factor of -0.39, critical value of -19.854
- **Insufficient Tourism Knowledge and Expertise:** Impact factor of -0.38, critical value of -12.187
- **Underutilization of New Technologies:** Impact factor of -0.69, critical value of -25.074
- **Weak Position of Tourist Guides:** Impact factor of -0.44, critical value of -12.187
- **Inadequate Comprehensive Tourism Plans:** Impact factor of -0.37, critical value of -11.542
- **Neglect of Environmental Considerations:** Impact factor of -0.19, critical value of -2.102
- **Absence of a Tourism Brand:** Impact factor of -0.40, critical value of -3.114
- **Lack of Tourism Events:** Impact factor of -0.22, critical value of -12.991

Among these challenges, weak management emerged as the most significant barrier, while lack of attention to environmental issues had the least impact on tourism development in the cities of Chaharmahal & Bakhtiari Province.

Discussion of Results & Conclusion

To advance urban tourism and address the existing challenges in Chaharmahal & Bakhtiari Province, it is essential to prioritize effective management across all related sectors. Establishing a strong cultural foundation for tourism development, along with strategic advertising, will help enhance the perceptions of both residents and visitors toward the province. Utilizing available media, including radio, television, and online platforms, can further amplify these efforts. Additionally, integrating the latest technologies within all components of the tourism sector is crucial. By leveraging skilled and capable personnel, we can effectively promote attractions and tourism spaces, ensuring that they are aligned with contemporary technological advancements. This modern approach will facilitate sustainable development in urban tourism. Moreover, enhancing infrastructure and effectively managing tourist attractions will significantly contribute to this development process, resulting in a stable and efficient growth trajectory for tourism in the region.

تبیین ساختاری چالش‌های توسعه گردشگری شهری در شهرهای استان چهارمحال و بختیاری

آرش فاضلی، دانشجوی دکترا جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

a.fazeli4552@gmail.com

نقیسه مرصوصی* ، دانشیار گروه جغرافیا، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

marsousin@pnu.ac.ir

محسن سقایی، دانشیار گروه جغرافیا، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

saghaei@pnu.ac.ir

چکیده

هدف از پژوهش حاضر تبیین ساختاری چالش‌های توسعه گردشگری شهری در شهرهای استان چهارمحال و بختیاری است. پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ ماهیت توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری بخش کمی شامل گردشگران بازدیدکننده از جاذبه‌های مختلف شهرهای استان چهارمحال و بختیاری و به تعداد ۱۰۰۰۰ نفر است. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران تعداد ۳۷۰ نفر مدنظر قرار گرفت که در آن افراد به شیوه در دسترس انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه محقق ساخته بود که بر اساس پیشینه پژوهش، مبانی نظری و دیدگاه استادان راهنما و مشاور تنظیم شد. این پرسشنامه ۲۹ سؤال داشت. روایی پرسشنامه به شیوه صوری و سازه‌ای و پایایی آن نیز بر اساس آلفای کرونباخ به مقدار ۰/۹۰ تأیید شد. داده‌های گردآوری شده بر اساس تحلیل مسیر معادلات ساختاری با نرم‌افزار PLS تجزیه و تحلیل شد. نتایج تحلیل مسیر معادلات ساختاری نشان داد که مدل ساختاری تبیین شده برازش مناسبی دارد؛ به طوری که کلیه چالش‌ها بر توسعه گردشگری در شهرهای استان چهارمحال و بختیاری تأثیر داشته است. در این میان، چالش‌های ضعف مدیریت، عدم بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، نبود امنیت کافی، نبود نوآوری‌های لازم و عدم فرهنگ‌سازی بیشترین تأثیر و چالش‌های نبود برنامه راهبردی، عدم برگزاری رویدادهای گردشگری، ضعف روحیه مهمان‌نوازی، عدم بهره‌گیری از تجربه‌های مختلف و ضعف حمل و نقل و شبکه ارتباطی کمترین تأثیر را بر توسعه گردشگری شهری دارند.

واژه‌های کلیدی: تبیین ساختاری، چالش، گردشگری شهری، چهارمحال و بختیاری

*نویسنده مسؤول

فاضلی، آرش، مرصوصی، نقیسه و سقایی، محسن. (۱۴۰۳). تبیین ساختاری چالش‌های توسعه گردشگری شهری در شهرهای استان چهارمحال و بختیاری. *برنامه ریزی فضایی*، ۱۵ (۱)، ۵۵-۸۶.

مقدمه

گردشگری یکی از ابزارهای مهم توسعه در جهان شناخته شده است و در قرن گذشته پیش‌بینی می‌شود که بزرگ‌ترین صنعت جهان در قرن‌های آتی است (Sebele, 2010, P. 137). رشد و گسترش گردشگری به شیوه متداول امروزی از جمله پدیده‌های مهم اواخر قرن بیستم است. در این میان، نواحی شهری و روستایی از مهم‌ترین عرصه‌هایی است که در زمینه گردشگری و فعالیت‌های وابسته به آن مورد توجه قرار گرفته است؛ زیرا راهبردهای گذشته در زمینه توسعه نواحی نتوانسته است در حل مسائل و معضلات موجود در نواحی شهری و روستایی موفقیت‌آمیز باشد. یکی از راهبردهایی که به تازگی به آن توجه شده، بحث توسعه گردشگری در نواحی محروم و همراه با پتانسیل‌های لازم است که به‌عنوان رویکردی نوین و باصرفه از طرفی، می‌تواند در راستای رفع این معضلات و زندگی دوباره روستاها و شهرها نقش مهمی داشته باشد و از طرف دیگر، در کاهش شکاف منطقه‌ای و بهبود شاخص‌های توسعه بسیار تأثیرگذار باشد (منشی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۹، ص. ۲۳۷). مطالعات نشان می‌دهد گردشگری ظرفیت فوق‌العاده‌ای را برای ایجاد رشد و توسعه در منطقه‌های مقصد دارد (Song et al., 2012, P. 1657). گسترش توسعه گردشگری متأثر از عوامل مختلف است؛ این عوامل شامل سیاست‌گذاری دولتی، رشد جهانی اقتصادی، رشد ارتباطات چندسطحی و فناوری اطلاعات است (Sundary, 2015, P. 521). بدون شک، برای برون‌رفت از اقتصاد تک‌محصولی مبتنی بر نفت با توجه به اثرهای اقتصادی گردشگری در کسب منابع ارزی و ارتقای سطح درآمدی منطقه‌های مقصد، توسعه پایدار این صنعت در کشور و منطقه‌های مختلف ضروری است. صنعت گردشگری یکی از مهم‌ترین صنایع جهان است که به‌طور مستقیم منجر به رشد اقتصادی و ایجاد اشتغال در منطقه‌های گردشگری می‌شود و علاوه بر آن، فرهنگ و آداب و رسوم کشورها را طراحی می‌کند. همچنین، فرصت‌ها و شرایط اقتصادی و سرمایه‌گذاری‌های مختلف را ارتقا می‌دهد. گردشگری مزایای فراوانی دارد که باید آن را به‌طور کامل شناخت و با آگاهی کافی به آن ورود کرد. اعتقاد بر این است که گردشگری به‌عنوان یک صنعت منبع درآمدی مطمئن و امن برای منطقه‌های مختلف است (Matthew, 2019, P. 2). زیرا گردشگری مشاغل مختلفی را برای معیشت سنتی و نیز فرصت‌های فروش را برای محصولات محلی به وجود می‌آورد (Lee & Jan, 2019, P. 368). با توجه به تأثیراتی که گردشگری بر بخش‌های مختلف جامعه می‌گذارد، ممکن است موانع و چالش‌های گوناگونی بر سر راه توسعه آن در هر منطقه وجود داشته باشد که شناسایی این چالش‌ها و چگونگی ارتباط آنها با گردشگری حائز اهمیت است. امروزه صنعت گردشگری به‌منزله هدفی مهم در توسعه منطقه‌های مختلف شهری و روستای مطرح شده است؛ بنابراین این احتمال وجود دارد که هر منطقه‌ای در راه رسیدن به هدف‌هایش با چالش‌های خاصی روبه‌رو شود (رحمتی و همکاران، ۱۴۰۰، ص. ۸۱).

به گفته کارشناسان و دست‌اندرکاران صنعت گردشگری نبود برنامه‌ریزی اساسی و پایدار در راستای تجهیز زیرساخت‌ها، نبود امکانات تبلیغاتی مناسب، هزینه‌های زیاد رفاهی و اقامتی، نبود راهنمایان مجرب گردشگری، وجود سازمان‌های موازی و کمبود وظایف و مسئولیت‌های مشخص در کنار برخی موانع فرهنگی و اجتماعی یکی از مهم‌ترین مشکلات و چالش‌های اساسی توسعه صنعت گردشگری در بسیاری از استان‌های کشور است؛ بنابراین ضروری است مسئولان و متولیان امور استان‌ها با در نظر گرفتن مزایای فراوان این بخش به‌ویژه ایجاد فرصت‌های

شغلی فراوان استان و کشور را از بن‌بست خارج کنند. یک سازمان واحد باید برای ساماندهی وضعیت نامطلوب صنعت گردشگری و پرهیز از اتلاف و جلوگیری از استفاده‌نشدن این همه ظرفیت‌ها و فرصت‌های بالقوه تلاش کند (سندگل و شریفی‌نیا، ۱۳۹۵، ص. ۷۳). در حال حاضر صنعت گردشگری بعد از صنعت نفت دومین صنعت است؛ اما یکی از آسیب‌پذیرترین صنایع در مواجهه با خطرهای چالش‌ها و بحران‌هاست. در سال‌های اخیر مدیریت بحران در صنعت گردشگری به دلیل افزایش تعداد بلایای طبیعی و سیاسی به یک ضرورت اساسی در بسیاری از مقاصد تبدیل شده است. ایران به عنوان یکی از کشورهای مهم خاورمیانه با موقعیت جغرافیایی خاص ضمن برخورداری از منابع و جاذبه‌های طبیعی، میراث فرهنگی و تنوع فرهنگی از جمله کشورهای مهم در زمینه گردشگری در سطح بین‌المللی است (صباحی گراخانی و مرصوصی، ۱۳۹۹، ص. ۱۶۶).

در این میان، استان چهارمحال و بختیاری از جمله استان‌هایی است که به دلیل تنوع آب‌وهوا و محیط جغرافیایی و تنوع فرهنگی و تاریخی زمینه جذب گردشگر را دارد؛ اما به طور کلی، می‌توان گفت که توسعه گردشگری در این منطقه می‌تواند برای گردشگری چالش‌ها و بحران‌هایی نیز داشته باشد و آن را به تهدید تبدیل کند. استان چهارمحال و بختیاری و شهرهای آن از این قاعده مستثنی نیست. این شهرها با وجود داشتن پتانسیل‌های گردشگری تاکنون نتوانسته از جاذبه‌ها بهره‌برداری کند که به نظر می‌رسد چالش‌هایی در این خصوص وجود دارد. این استان با برخورداری از موقعیت و جاذبه‌های بسیار زیاد طبیعی و تاریخی و فاصله مناسب با شهرهای بزرگ مرکز و غرب کشور، به عنوان مقصد گردشگری شناخته شده است؛ بنابراین شناسایی چالش‌ها و عوامل بازدارنده توسعه گردشگری در این استان برای توسعه پایدار کالبدی، اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و محیطی آن اهمیت بسیار فراوانی دارد؛ از این رو شناسایی تنگناها و فرصت‌ها و برنامه‌ریزی صحیح و عاقلانه برای توسعه این صنعت در این استان امری اجتناب‌ناپذیر است. در این مطالعه از طرفی، برای فراهم آوردن زمینه توسعه همه ارکان گردشگری، توسعه کشور و ایجاد ارتباط بین جاذبه‌های گردشگری، فعالیت‌ها، امکانات، خدمات و بازارهای گردشگری و از طرف دیگر، به منظور ایجاد بستری برای توسعه استان چهارمحال و بختیاری به طور جامع در راستای سیاست‌ها و الگوهای توسعه گردشگری کشور، بررسی و شناخت همه‌جانبه چالش‌های تأثیرگذار داخلی و عوامل تأثیرگذار بیرونی ضروری است که این امر خود با ارائه استراتژی مشخص، چشم‌انداز و جایگاه گردشگری و راهبردهای توسعه در سطح منطقه مطالعه شده مشخص خواهد شد. استان چهارمحال و بختیاری و شهرهای آن نیز به دلیل برخورداری از پتانسیل‌های متعدد و متنوع تاریخی-فرهنگی می‌تواند یکی از مقاصد اصلی گردشگری باشد. توسعه گردشگری در این استان در اسناد بالادستی نظیر سند راهبردی توسعه چهارمحال و بختیاری ۱۴۰۴ و سند توسعه استان چهارمحال و بختیاری نیز پیش‌بینی شده است؛ با این حال شهرهای این استان نتوانسته است به حد مطلوب به توسعه گردشگری دست یابد. درواقع، این استان به دلیل موقعیت خاص خود در بخش مرکزی و جنوب غربی ایران و نیز به دلیل برخورداری از شرایط خاص جغرافیایی، اقلیمی و تاریخی ظرفیت‌های فراوانی برای توسعه گردشگری در ایران دارد. قابلیت‌ها در جذب گردشگر بی‌نظیر است. موضوع اصلی این است که اگرچه این استان قبل از انقلاب به عنوان قطب گردشگری طبیعت‌محور در سطح ملی و بین‌المللی مطرح بوده است، متأسفانه پس از نیم‌قرن تأکید و توجه به این منابع توسعه

نیافته است. عواملی مانند نبود امکانات نیروی انسانی و بازاریابی، نبود برنامه‌ریزی مناسب برای توسعه گردشگری، نبود زیرساخت‌های مناسب (از جمله راه‌های ارتباطی مناسب و آسان)، نبود هتل و رستوران مناسب در منطقه‌های گردشگری این استان و شهرهای آن، تبلیغات بد و عدم تبلیغات مناسب برای ارتقای ظرفیت‌های گردشگری و به‌ویژه گردشگری طبیعی این استان، عدم سرمایه‌گذاری مناسب و نبود زیرساخت‌های مناسب باعث عدم رونق گردشگری در این استان در تمام سال به‌ویژه در فصل بهار و تابستان شده است؛ از این رو هدف از پژوهش حاضر شناسایی گلوگاه‌ها و چالش‌های پیش روی توسعه صنعت گردشگری در ایران به‌ویژه در شهرستان‌های استان چهارمحال و بختیاری، تبیین ساختاری و سنجش اثربخشی هریک از چالش‌ها بوده است؛ بنابراین مهم‌ترین سؤال پژوهش این است که تبیین ساختاری چالش‌های توسعه گردشگری شهری در شهرهای استان چهارمحال و بختیاری چگونه بوده و تأثیرگذاری هریک از شاخص‌ها به چه میزان است؟

فرضیه پژوهش

تبیین ساختاری چالش‌های توسعه گردشگری شهری در شهرهای استان چهارمحال و بختیاری برآزش مناسبی نداشته و هریک از شاخص‌ها بر توسعه گردشگری شهری اثرگذار است.

مبانی نظری پژوهش

مراکز شهری به دلیل جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی اغلب به عنوان مقاصد مهم گردشگری در نظر گرفته می‌شود. گردشگری شهری به معنای سفر به شهر با انگیزه‌های مختلف براساس جاذبه‌ها، امکانات و امکانات شهری گوناگون است که فرد در آن جذابیت و انگیزه ایجاد می‌کند (مرادپور، ۱۳۹۶، ص. ۱۰۲). گردشگری پست‌مدرن از یکسو حاصل تحولات تکنولوژیک فراصنعتی و از سوی دیگر، حاصل ایده‌ها و نظریه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی است. اوقات فراغت و گردشگری در دولت پست‌مدرن امروزی یک حق است و پاداش نیست و امروز اساس زندگی و وجود مردم شده است؛ بنابراین پست‌مدرنیسم را می‌توان فرآیندی از مجموعه‌ای از عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی دانست که در قالب یک سبک زندگی اکسپرسیونیستی و واکنش‌های بسیاری برای لذت تجربه در بسیاری از سطح‌های معرفتی در چارچوب هستی‌شناسی شناخته شده است. آنچه شکل‌گیری جریان گردشگری را تسهیل می‌کند، احساس دلتنگی نسبت به گذشته و به طور کلی توجه روزافزون به میراث است. میراث پست‌مدرن نیز براساس نشانه‌هایی مانند زمینه گردشگری پست‌مدرن شهری، ایجاد حس نوستالژی بیشتر در بستر هویت‌های مختلف فرهنگی و اجتماعی شکل می‌گیرد. فیلم، سی دی و ... امکانات بی‌پایانی را در شرایط دهکده جهانی و فشرده‌گی زمان و مکان فراهم می‌کند؛ زیرا تمامی این موارد میل مردم به سفر را افزایش می‌دهد. دیدگاه گردشگری ترکیبی چندگانه برای سازمان اجتماعی و مجموعه‌ای از راه‌های دیدن، شناخت و درک افکار است که می‌تواند شامل نمونه‌هایی مانند بروشورها، سواحل بکر، مکان‌های دیدنی، فرهنگ بی‌نظیر و فرهنگ اصیل بومی برای تبلیغات باشد. ایجاد و پردازش تصاویری مانند قهوه‌خانه در ساحل، موسیقی و رقص سنتی که با سی دی نمایش داده می‌شود و سرو غذاهای سنتی بخشی از چشم‌انداز گردشگری پست‌مدرن است. گردشگری شهری یکی از مهم‌ترین

الگوهای فضایی گردشگری را تشکیل می‌دهد؛ به طوری که امروزه یکی از مهم‌ترین کاربردهای شهرها ارائه خدمات نوین گردشگری است. گردشگری شهری با گسترش روزافزون یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های بخش خدمات است؛ البته این امر به این دلیل است که شهرها پیشرفته‌ترین و کامل‌ترین سکونتگاه‌های انسانی را تشکیل می‌دهد که علاوه بر بهره‌مندی از جاذبه‌های طبیعی، شامل مراکز مهم اقتصادی، علمی، تفریحی، درمانی و ... نیز است. گردشگری شهری بخشی از الگوی فضای گردشگری پست‌مدرن است. منطقه‌های شهری به دلیل دارا بودن جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی فراوان اغلب به عنوان مقاصد گردشگری مهم در نظر گرفته می‌شود. شهرها بیشتر با داشتن جاذبه‌های متنوع و بزرگی از جمله گنجینه موزه‌ها، بناهای تاریخی، تئاتر، استادیوم‌های ورزشی، پارک‌ها، شهر بازی‌ها، مراکز خرید، منطقه‌های با معماری تاریخی و مکان‌های مهم شناخته شده هستند و بدین ترتیب، گردشگران زیادی را به خود جذب می‌کنند. عملکرد گردشگران در فضاهای شهری حول محور جاذبه‌ها، بافت شهری، خرید، اقامتگاه و فعالیت‌های جانبی است که در رویکرد به موزه‌ها، تئاترها، نمایشگاه‌ها، مراکز تفریحی و مانند آن متبلور می‌شود. این نوع کارکرد گردشگری شهری در راستای انگیزه‌های مختلفی شکل می‌گیرد که برخی از آنها به شرح زیر است: ۱- دیدار دوستان و اقوام، ۲- سفرهای کاری، ۳- شرکت در نمایشگاه‌ها و همایش‌ها، ۴- بازدید از میراث فرهنگی، ۵- سفرهای مذهبی (زیارتی)، ۶- حضور در مراسم و اماکن حوادث، ۷- حل مسائل پزشکی و بهداشتی، ۸- خرید تفریحی، ۹- ورزش، ۱۰- مسائل آموزشی، ۱۱- سفرهای روزانه و اداری، ۱۲- دلایل شخصی و ... در واقع، فضایی بودن گردشگری شهری در دوران پست‌مدرن نشانه روابط پول، قدرت و فضا و برخاسته از تولید اجتماعی فضا و ماهیت مادی آن است؛ بنابراین در این فضای گردشگری شهری تولید اجتماعی فضا درباره گردشگر-میزبان است و شامل ارتباط بین رفتارهای فضایی، الگوهای متغیر اشتغال، توسعه در مرحله جمع‌آوری سرمایه با گردشگری می‌شود (Monteserín et al., 2022, P. 410).

بر این اساس، گردشگری فضاهای خاص خود را در داخل شهرها ایجاد و به دنبال آن فضاهای ویژه نیز انواع گردشگری را جذب می‌کند. فضای شهری در شهری تاریخی مانند اصفهان ساختار و عملکرد کالبدی خاص خود را دارد که با فضای دانشگاهی یا مسکونی همان شهر به طور کامل متفاوت است. از سوی دیگر، وجود مدیریت قوی برای توسعه چنین گردشگری در این فضای پست‌مدرن در ساختار کلانشهرهای ایران در راستای توسعه پایدار گردشگری شهری بسیار حائز اهمیت است. در مرحله اول، مدیریت گردشگری شهری باید در چارچوب راهبردهای مطلوب شکل گیرد و براساس آن سیاست‌های مناسبی برای توسعه گردشگری در نظر گرفته شود تا از تضاد منافع گردشگری و سایر کارکردهای شهری جلوگیری شود. راهبردهای توسعه گردشگری در عملکرد مدیریت در شهرها و در ارتباط با شهروندان باید منصفانه باشد و باعث ایجاد شکاف در سطح‌های درآمد و اشتغال و به طور کلی رفاه شهروندان نشود. یکی از کارکردهای مدیریت گردشگری شهری در محیط پست‌مدرن جذب سرمایه برای توسعه پایدار این صنعت در شهر است که سرمایه‌گذاری در گردشگری شهری شامل توسعه قابلیت‌ها، فعالیت‌ها، بهبود شرایط طبیعی و محیطی و امکانات زیربنایی است. همچنین، مدیریت گردشگری شهری برای ساکنان محلی به منظور جذب سرمایه و فعالیت‌های شهری باید در شرایط رقابتی فزاینده‌ای با مکان‌های رقیب عمل کند. افزایش جذب سرمایه به سمت افزایش تعداد گردشگران، افزایش ظرفیت‌های توسعه گردشگری و بهبود و بازسازی محیط شهری

بوده است و تضمین‌کننده ثبات بازار گردشگری و افزایش سطح اشتغال خواهد بود که درنهایت، به بستری برای رفاه شهروندان تبدیل می‌شود. در این میان، راهبردهای داخلی مدیریت گردشگری شهری باید با اتخاذ سیاست‌های اجتماعی مناسب به سمت کاهش تعارض ساکنان و گردشگران حرکت کند. یک تصویر ایده آل از یک مقصد گردشگری شهری با مدیریت قوی شامل پارامترهای ۱- دسترسی به تمام مناطق مقصد، ۲- امکان انتخاب از بین طیف وسیعی از فعالیت‌ها با توجه به تنوع سلیقه‌ها، ۳- ترکیب فعالیت‌ها در ارتباط با زمان و مکان، ۴- ترکیب فضایی مکان‌های مورد علاقه، ۵- همکاری عملکردی بین قابلیت‌های شهری، ۶- تعامل بین فعالیت‌ها و... است. مدیریت گردشگری شهری باید پویا باشد و با دید باز عمل کند و از تغییرات اساسی و همیشگی در حوزه گردشگری مطلع باشد. در غیر این صورت صنعت گردشگری در یک منطقه یا یک شهر با مشکل مواجه خواهد شد. با توجه به این بحث‌ها مجموعه‌ای از راهکارهایی که می‌تواند مدیریت اجرایی گردشگری شهری را در دوران پسامدرن در راستای توسعه پایدار گردشگری شهری یاری دهد، مواردی از جمله ۱- تعیین وضعیت بازدیدکنندگان از شهر و ویژگی‌های بازار ایده آل برای آنها، ۲- بررسی امکان افزایش مدت اقامت و ایجاد بازارهای تخصصی، ۳- توجه به نیازهای اقامتی و محل سکونت مورد نظر، ۴- در نظر گرفتن خرده‌فروشی و نیازهای مسکونی در آینده، ۵- نحوه رفع این نیازها و مکان‌یابی لازم برای آنها، ۶- در نظر گرفتن مکانیسم‌های برنامه‌ریزی برای پاسخگویی به تغییرات آتی شرکت‌های محلی به منظور حصول اطمینان از اینکه ساکنان شهر بخشی از فرآیند برنامه‌ریزی هستند و گردشگری توسط آنها و برای آنها سودآور است، ۷- نیازهای آموزشی بازدیدکنندگان و مردم جوامع محلی، ۸- حمایت از ابتکارات محلی است. در مجموع این راهکارها در مدیریت گردشگری شهری در دوران پست‌مدرن منجر به ۱- پایداری منابع استفاده شده، ۲- کاهش هزینه‌های مازاد و غیرضروری، ۳- حفظ تنوع منابع محیطی، ۴- هماهنگی و برنامه‌ریزی، ۵- حمایت از اقتصاد محلی، ۶- توجه به ویژگی‌های فرهنگی جوامع محلی، ۷- مشارکت محلی مردم در تصمیم‌گیری‌ها، ۸- آموزش کارکنان، ۹- بازاریابی مسئولانه و قوی، ۱۰- انجام فعالیت‌های پژوهشی در این زمینه، ۱۱- رعایت محیط زیست و استانداردهای بهداشتی، ۱۲- توزیع مناسب درآمدها و زیرساخت‌ها در سطح شهرستان (عدالت اجتماعی و عدالت جغرافیایی) می‌شود. ایجاد گردشگری شهری و توسعه آن نیازمند مدیریتی قوی و ایجاد زیرساخت‌های مناسب است. در ادامه، به برخی از نیازها، مشکلات و سختی‌هایی اشاره می‌شود که در مدیریت شهرها به هنگام حضور گردشگران ایجاد می‌شود. مدیریت گردشگری در صورت تداوم شرایط فعلی با مشکل روبه‌رو خواهد شد و به‌صورت ارگانیک و بدون برنامه توسعه خواهد یافت (خواجه نبی و همکاران، ۱۳۹۹، ص. ۲۵).

پیشینه پژوهش

سزرل و دنیز در پژوهشی با عنوان چالش‌های توسعه گردشگری پایدار را در منطقه‌های حفاظت‌شده محیطی (ویژه ادراک ساکنان محلی در بوزباران) بررسی کردند. یافته‌های کیفی نشان داد که توسعه گردشگری از گردشگری مبتنی بر طبیعت به گردشگری انبوه تغییر کرده است. علاقه کم گردشگران محلی به ورزش‌های آبی و عدم تبلیغ از مهم‌ترین چالش‌هاست. علاوه بر عدم تأکید بر ویژگی‌های بی‌نظیر منطقه‌های حفاظت‌شده ویژه، کمبودها در هماهنگی و مشکلات پایش منابع چالش‌های منحصربه‌فردی برای توسعه گردشگری پایدار است (Sezerel & Deniz, 2023).

ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱) پژوهشی با عنوان «شناسایی چالش‌ها و فرصت‌های توسعه گردشگری پایدار شهری در منطقه ۴ تهران» انجام دادند. نتایج نشان داد که عوامل اصلی در بخش چالش‌ها، چالش زیرساختی، چالش فرهنگی-اجتماعی، چالش مدیریتی، چالش محیطی و چالش اقتصادی است. همچنین، در بخش فرصت‌های توسعه گردشگری مؤلفه‌های اصلی امکانات رفاهی، جاذبه‌های گردشگری، عوامل انگیزشی، عوامل فرهنگی و اجتماعی و نیروی انسانی شناسایی شد. از سوی دیگر، مؤلفه‌های اقدام‌های آموزشی و تبلیغاتی، اقدام‌های زیربنایی و سیاست‌گذاری، اقدام‌های فرهنگی و اجتماعی، اقدام‌های نظارتی و بهداشتی، زیرساخت‌های ناوگان حمل و نقل عمومی و مسائل زیست‌محیطی به عنوان راهکارهای توسعه گردشگری شناسایی شدند.

آلام و همکاران پژوهشی با عنوان «بررسی چشم‌انداز و چالش‌های گردشگری پایدار: شواهدی از کشورهای جنوب آسیا» انجام دادند. نتایج نشان داد که چالش‌های عمده گردشگری پایدار در منطقه جنوب آسیا عبارت است از کمبود امکانات زیرساختی، امکانات تفریحی مدرن و کافی، امنیت و ایمنی، آموزش مناسب و منابع انسانی، برنامه‌ریزی مناسب از سوی دولت، بازاریابی و اطلاعات، توسعه محصول، آگاهی گردشگری، امنیت و ایمنی، بی‌ثباتی سیاسی و غیره (Alam et al., 2022).

قاسم نژاد و همکاران (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان «بررسی چالش‌های توسعه گردشگری دیجیتال: مطالعه موردی: شهر تهران» انجام دادند. نتایج نشان داد که چالش‌های زیرساخت‌ها به عنوان تأثیرگذارترین و چالش‌های ضعف در نظام اقتصادی و ساختار فرهنگی به عنوان چالش‌های اصلی است. در این میان، تأثیر زیرساخت‌ها بر توسعه گردشگری دیجیتال با ضریب ۰/۸۰۳ بیشترین امتیاز را دارد. پس از آن تأثیر ضعف سیستم اقتصادی بر توسعه گردشگری دیجیتال با ضریب ۰/۷۴۲ در رتبه دوم قرار دارد. چالش ضعف ساختار فرهنگی با ضریب ۰/۶۵۳ بر توسعه گردشگری دیجیتال تأثیر دارد. در پایان، مدیران و برنامه‌ریزان گردشگری براساس نتایج این پژوهش قادر خواهند بود اقدام‌های لازم را برای رفع چالش‌های پیش روی صنعت گردشگری دیجیتال و حرکت به سمت توسعه صنعت گردشگری دیجیتال انجام دهند.

مرادی و همکاران (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان «تحلیلی بر فرصت‌ها و چالش‌های توسعه صنعت گردشگری در شهر جوانرود» انجام دادند. نتایج نشان داد که گردشگری شهر جوانرود ضعف‌های داخلی عدیده از جمله کمبود تسهیلات اقامتی، ضعف مدیریتی، نارسایی در بازاریابی و نبود NGOهای فعال در زمینه گردشگری را دارد. در مقابل، مهم‌ترین قوت داخلی وجود بازارچه مرزی فعال است. همچنین، مهم‌ترین فرصت بیرونی صادرات محصولات شهر و تبدیل شدن به قطب گردشگری منطقه و مهم‌ترین تهدید بیرونی نداشتن زیرساخت‌های ارتباطی مناسب و ظهور رقبای منطقه‌ای نیرومند در زمینه گردشگری است؛ بنابراین در این مطالعه راهبردهایی برای کاهش نقاط ضعف و استفاده بهینه از فرصت‌ها تدوین شد. در نهایت، راهبردهای منتخب براساس ماتریس برنامه‌ریزی استراتژیک کمی اولویت‌بندی شد که راهبرد بهبود خدمات و تسهیلات رفاهی و اقامتی و راهبرد بازاریابی کارآمد گردشگری در راستای جذب گردشگران و سرمایه‌گذاران به ترتیب در اولویت اول و دوم قرار گرفتند.

آلزون پژوهشی با عنوان «بررسی گردشگری داخلی در اردن: الگوها، چالش‌ها و فرصت‌ها» انجام داد. نتایج نشان داد که چالش‌های اصلی گردشگری داخلی اردن به ترتیب با جنبه‌های اقتصادی، خدماتی و فرهنگی-اجتماعی ارتباط دارد (Alzboun, 2019).

سمت و هارون پژوهشی با عنوان «موانع و چالش‌های توسعه گردشگری در سواحل جزیره لنکاو» انجام دادند. نتایج نشان داد که بخش گردشگری به طور چشمگیری به اقتصاد و توسعه اجتماعی-اقتصادی در سواحل جزیره لنکاو کمک کرده و درآمد خانوارها و وجهه اجتماعی آنها را افزایش داده است و در همان زمان آلودگی‌های زیست‌محیطی و آلودگی‌های صوتی به ارمغان آورده است (Samat & Harun, 2013).

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ ماهیت توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری بخش کمی شامل گردشگران بازدیدکننده از جاذبه‌های مختلف شهرهای استان چهارمحال و بختیاری و به تعداد ۱۰۰۰۰ نفر است. حجم نمونه براساس فرمول کوکران تعداد ۳۷۰ نفر مدنظر قرار گرفت که در آن افراد به شیوه در دسترس انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه محقق ساخته بود که براساس پیشینه پژوهش، مبانی نظری و دیدگاه استادان راهنما و مشاور تنظیم شده بود. این پرسشنامه ۲۹ سؤال داشت. پژوهش‌های متعددی در زمینه بررسی چالش‌های توسعه گردشگری و شاخه‌های مختلف آن و نیز در زمینه گردشگری شهری صورت گرفته و چالش‌های به دست آمده از نتایج پژوهش‌ها در راستای درک روشن در زمینه چالش‌های توسعه گردشگری ارائه شده است تا بتوان از آن در فرآیند تجزیه و تحلیل بهره گرفت (جدول ۱).

جدول ۱: چالش‌های توسعه گردشگری

Table 1: Challenges of tourism development

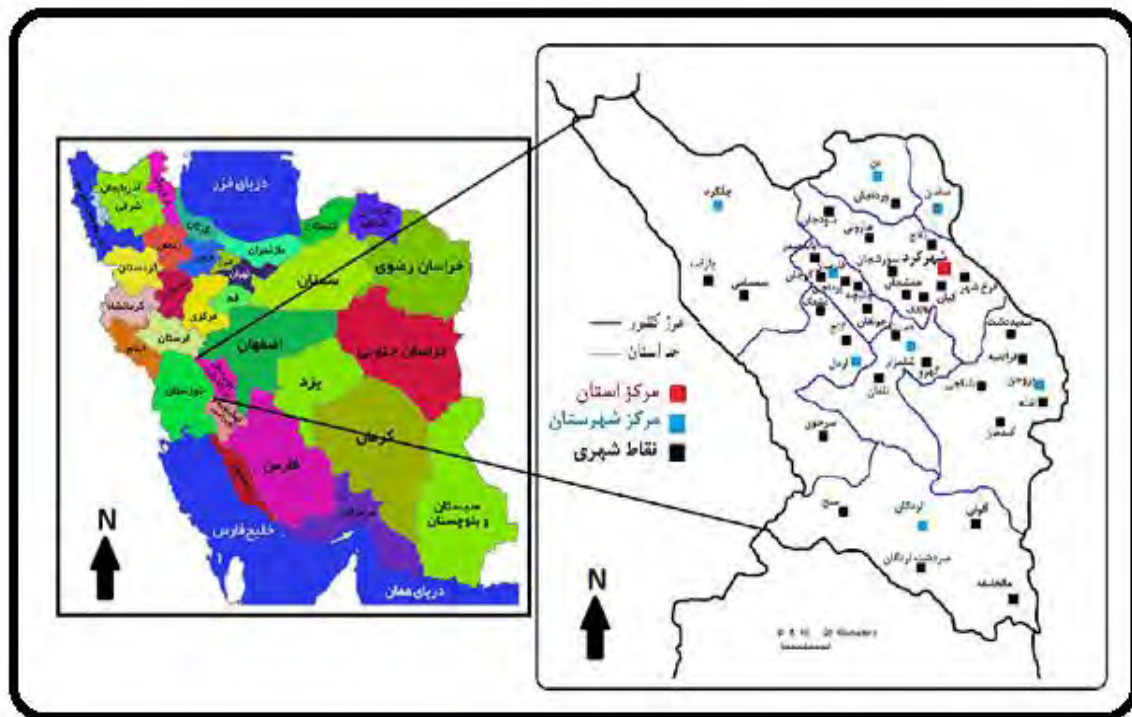
چالش‌ها	محقق
کمبود مدیریت یکپارچه و وجود بروکراسی اداری، مشکل سازمانی و مدیریتی، ضعف مدیریت	دهقان فرد و قاسم‌زاد (۱۳۹۶)، حجازی و خیاط‌زاده (۱۳۸۸)، رحمتی و همکاران (۱۴۰۰)، مرادی و همکاران (۱۴۰۰)
کیفیت نامطلوب زیرساخت‌های محیطی و کالبدی، نبود زیرساخت‌های شهری، کمبود تسهیلات رفاهی، کمبود تأسیسات، امکانات رفاهی، اقامتی، خدماتی	سنگدل و شریفی‌نیا (۱۳۹۵)، سعیدی و همکاران (۱۳۹۱)، وزین و ستایش (۱۳۹۷)، شفیعی (۱۳۹۹)، قاسم‌نژاد و همکاران (۱۴۰۰)، مهرافزون (۱۳۹۸)، رحمتی و همکاران (۱۴۰۰)، مرادی و همکاران (۱۴۰۰)، ترابی و نادعلی‌پور (۱۴۰۱)، تقدیسی و همکاران (۱۳۹۴)، درخشان‌زاده و دادرسی (۱۳۹۷)، چراغی و همکاران (۱۴۰۱)، فرجی‌راد (۱۳۹۶)، شکوهی بیدهندی و همکاران (۱۳۹۹)
کمبود اعتبارات دولتی، کمبود منابع مالی و سرمایه‌گذاری، نداشتن بودجه و هزینه‌های کافی	محسنی (۱۳۸۸)، وزین و ستایش (۱۳۹۷)، مهرافزون (۱۳۹۸)، چراغی و همکاران (۱۴۰۱)

چالش‌ها	محقق
تبلیغات و بازاریابی ضعیف کافی نبودن آگاهی‌رسانی	Buhalis (2000)، وزین و ستایش (۱۳۹۷)، قربانی گلزاری و همکاران (۱۳۹۸)، مهرافزون (۱۳۹۸)، رحمتی و همکاران (۱۴۰۰)، مرادی و همکاران (۱۴۰۰)، ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)، درخشان‌زاده و دادرس (۱۳۹۷)، فرجی راد (۱۳۹۶)، شکوهی بیدهندی و همکاران (۱۳۹۹)
برنامه‌ریزی و مدیریت ضعیف	طهاسبی و رضایی مقدم (۱۳۸۹)، رحمتی و همکاران (۱۴۰۰)، ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)، تقدیسی و همکاران (۱۳۹۴)، شکوهی بیدهندی و همکاران (۱۳۹۹)
تمایل ضعیف و مشا—ارکت کمرنگ بخش خصوصی، نداشتن انگیزه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی	موسایی و همکاران (۱۳۹۱)، گودرزی و همکاران (۱۳۹۹)، مهرافزون (۱۳۹۸)، ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)
نبود چارچوب پایدار	وزین و ستایش (۱۳۹۷)
مشکلات زیست‌محیطی، تخریب محیط زیست	وزین و ستایش (۱۳۹۷)، رحمتی و همکاران (۱۴۰۰)، ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)، چراغی و همکاران (۱۴۰۱)، شکوهی بیدهندی و همکاران (۱۳۹۹)
طراحی نامناسب شهری	وزین و ستایش (۱۳۹۷)
نبود حمل‌ونقل مناسب، ضعف شبکه ارتباطی	وزین و ستایش (۱۳۹۷)، مهرافزون (۱۳۹۸)، مرادی و همکاران (۱۴۰۰)، فرجی راد (۱۳۹۶)، شکوهی بیدهندی و همکاران (۱۳۹۹)
خدمات ضعیف بانکی و بیمه	وزین و ستایش (۱۳۹۷)، ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)
آموزش ضعیف، نداشتن نیروهای آموزش	وزین و ستایش (۱۳۹۷)، مهرافزون (۱۳۹۸)، ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)
قوانین ناکارآمد	وزین و ستایش (۱۳۹۷)، مهرافزون (۱۳۹۸)، رحمتی و همکاران (۱۴۰۰)، شکوهی بیدهندی و همکاران (۱۳۹۹)
عدم فرهنگ‌سازی	قربانی گلزاری و همکاران (۱۳۹۸)، رحمتی و همکاران (۱۴۰۰)، ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)
ضعف در نظام اقتصادی	قاسم‌نژاد و همکاران (۱۴۰۰)، ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)
ساختار ناکارآمد فرهنگی	قاسم‌نژاد و همکاران (۱۴۰۰)
ناامنی و احساس خطر، امنیت ضعیف	مهرافزون (۱۳۹۸)، رحمتی و همکاران (۱۴۰۰)، چراغی و همکاران (۱۴۰۱)، فرجی راد (۱۳۹۶)
هزینه فراوان سفر	مهرافزون (۱۳۹۸)، ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)
مشکلات دسترسی	مهرافزون (۱۳۹۸)
تسامح و تساهل در اجرای طرح‌ها	مهرافزون (۱۳۹۸)
نبود تعامل و همکاری بین نهادهای متولی و درگیر در گردشگری	مهرافزون (۱۳۹۸)، ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)
نداشتن تخصص متولیان و دست‌اندرکاران گردشگری	مهرافزون (۱۳۹۸)
مشکل واکنش جامعه میزبان	رحمتی و همکاران (۱۴۰۰)
گردشگری فصلی	رحمتی و همکاران (۱۴۰۰)، چراغی و همکاران (۱۴۰۱)، شکوهی بیدهندی و همکاران (۱۳۹۹)
ضعف رقابت	رحمتی و همکاران (۱۴۰۰)، مرادی و همکاران (۱۴۰۰)
نبود NGOهای فعال در زمینه گردشگری	مرادی و همکاران (۱۴۰۰)

چالش‌ها	محقق
پایین‌بودن تعلق محله‌ای	ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)
وجود اختلاف طبقات اجتماعی	ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)
کاهش سرمایه اجتماعی	ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)
نبود اقدام نظام‌مند	ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)
پایین‌بودن سطح اعتماد	ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)
عدم بهره‌گیری از نیروی متخصص	ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)
آلودگی‌های محیطی	ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)
مشکلات بهداشتی	تقدیسی و همکاران (۱۳۹۴)
مشکلات فرهنگی	تقدیسی و همکاران (۱۳۹۴)، شکوهی بیدهندی و همکاران (۱۳۹۹)
آسیب‌پذیری اجتماعی	چراغی و همکاران (۱۴۰۱)، شکوهی بیدهندی و همکاران (۱۳۹۹)
نبود سیاست‌گذاری مناسب	چراغی و همکاران (۱۴۰۱)
ضعف شبکه اطلاع‌رسانی	چراغی و همکاران (۱۴۰۱)
نارسایی در نظارت بر طرح‌های اجرایی	چراغی و همکاران (۱۴۰۱)
کمبود پژوهش	چراغی و همکاران (۱۴۰۱)
آسیب به معماری سنتی	چراغی و همکاران (۱۴۰۱)، شکوهی بیدهندی و همکاران (۱۳۹۹)
کمبود امکانات تفریحی و سرگرمی	فرجی راد (۱۳۹۶)
کمبود پارکینگ	فرجی راد (۱۳۹۶)
کمبود مراکز مذهبی	فرجی راد (۱۳۹۶)
نبود تابلوهای راهنما در جاده‌ها و داخل شهر	فرجی راد (۱۳۹۶)

منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳

در این مطالعه روایی پرسشنامه به شیوه صوری و سازه‌ای تأیید و پایایی آن نیز براساس آلفای کرونباخ به مقدار ۰/۹۰ اثبات و داده‌های گردآوری‌شده براساس تحلیل مسیر معادلات ساختاری با نرم‌افزار PLS تجزیه و تحلیل شده است. استان چهارمحال و بختیاری از جمله بخش‌های کوهستانی فلات مرکزی ایران است که در ۳۱ درجه و ۹ دقیقه تا ۳۲ درجه و ۳۸ دقیقه عرض شمالی و ۴۹ درجه و ۳۰ دقیقه تا ۵۱ درجه و ۲۶ دقیقه طول شرقی گرینویچ قرار دارد. این استان از شمال و مشرق به استان اصفهان، از مغرب به استان خوزستان، از جنوب به استان کهگیلویه و بویراحمد و از سوی شمال غربی به استان لرستان محدود می‌شود. استان چهارمحال و بختیاری برپایه آخرین بخش‌بندی سیاسی کشور ۱۲ شهرستان، ۴۳ شهر، ۲۸ بخش و ۵۱ دهستان دارد. شهرستان‌های این استان عبارت است از: شهرکرد، بروجن، فارسان، لردگان، اردل، کوهرنگ، کیار، بن، سامان، خانمیرزا، فلارد و فرخشهر.

شکل ۱: موقعیت استان چهارمحال و بختیاری و شهرستان‌های آن (منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳)

Figure 1: Location of Chaharmahal and Bakhtiari province and its cities

یافته‌های پژوهش و تجزیه و تحلیل

در این بخش ابتدا متغیرهای پژوهش در قالب میانگین و انحراف معیار به صورت توصیفی بررسی شده است (جدول ۲).

جدول ۲: شاخص‌های توصیفی متغیرهای اصلی پژوهش

Table 2: Descriptive indices of the main research variables

ردیف	متغیر	تعداد	انحراف معیار	میانگین
۱. ۱	ضعف حمل و نقل و شبکه ارتباطی	۳۷۰	۰.۶۶۵	۳.۷۸۹
۲. ۲	بهره‌گیری از افراد غیرمتخصص	۳۷۰	۰.۶۲۱	۳.۷۷۰
۳. ۳	کمبود نیروی انسانی	۳۷۰	۰.۷۱۳	۳.۷۴۸
۴. ۴	عدم تبلیغات کارآمد	۳۷۰	۰.۸۰۴	۳.۷۰۷
۵. ۵	ضعف زیرساخت‌های گردشگری	۳۷۰	۰.۷۷۱	۳.۷۷۰
۶. ۶	نبود سرمایه‌گذاری مناسب	۳۷۰	۰.۷۲۰	۳.۷۵۹
۷. ۷	نبود برنامه راهبردی	۳۷۰	۰.۸۹۹	۳.۵۱۱
۸. ۸	نبود طرح‌های نیازسنجی	۳۷۰	۰.۷۳۸	۳.۷۰۰
۹. ۹	مشارکت نداشتن بخش‌های مختلف	۳۷۰	۰.۷۶۵	۳.۶۴۸
۱۰. ۱۰	عدم بهره‌گیری از تجربه‌های موفق	۳۷۰	۰.۷۴۵	۳.۸۱۱
۱۱. ۱۱	نبود تخصیص اعتبارات لازم	۳۷۰	۰.۷۸۱	۳.۵۷۴

ردیف	متغیر	تعداد	انحراف معیار	میانگین
۱۲. ۱۲	نگرش نامناسب به استان	۳۷۰	۰.۷۰۵	۳.۸۹۳
۱۳. ۱۳	نبود امنیت کافی	۳۷۰	۰.۶۹۰	۳.۸۶۳
۱۴. ۱۴	فصلی بودن گردشگری	۳۷۰	۰.۷۲۱	۳.۷۴۱
۱۵. ۱۵	عدم اطلاع‌رسانی کافی	۳۷۰	۰.۷۹۱	۳.۶۸۵
۱۶. ۱۶	نبود آموزش‌های کافی	۳۷۰	۰.۷۹۰	۳.۶۶۷
۱۷. ۱۷	عدم فرهنگ‌سازی	۳۷۰	۰.۷۰۱	۳.۸۱۹
۱۸. ۱۸	ضعف روحیه مهمان‌نوازی	۳۷۰	۰.۸۰۵	۳.۵۶۳
۱۹. ۱۹	عدم رسیدگی به جاذبه‌های گردشگری	۳۷۰	۰.۶۹۴	۳.۸۲۲
۲۰. ۲۰	ضعف مدیریت	۳۷۰	۰.۹۴۰	۳.۹۱۱
۲۱. ۲۱	نبود نوآوری‌های لازم	۳۷۰	۰.۸۰۷	۳.۸۱۱
۲۲. ۲۲	ضعف خدمات	۳۷۰	۰.۸۰۹	۳.۶۸۹
۲۳. ۲۳	ضعف آگاهی و علم گردشگری	۳۷۰	۰.۸۳۳	۳.۶۳۳
۲۴. ۲۴	عدم بهره‌گیری کافی از فناوری‌های نوین	۳۷۰	۰.۷۷۹	۳.۸۶۷
۲۵. ۲۵	ضعف جایگاه راهنمایان گردشگری	۳۷۰	۰.۷۵۵	۳.۵۹۳
۲۶. ۲۶	ضعف طرح‌های جامع گردشگری	۳۷۰	۰.۷۶۸	۳.۵۵۹
۲۷. ۲۷	بی‌توجهی به محیط زیست	۳۷۰	۰.۹۶۰	۳.۳۵۹
۲۸. ۲۸	نبود برند گردشگری	۳۷۰	۰.۸۰۸	۳.۵۱۹
۲۹. ۲۹	عدم برگزاری رویدادهای گردشگری	۳۷۰	۰.۷۵۸	۳.۷۰۰

منبع: نویسنندگان، ۱۴۰۳

بر اساس **جدول ۲** متغیر ضعف مدیریت بیشترین میزان میانگین را دارد و پس از آن متغیرهای نگرش نامناسب به استان، نبود امنیت کافی، عدم رسیدگی به جاذبه‌های گردشگری، عدم فرهنگ‌سازی، نبود نوآوری‌های لازم و عدم بهره‌گیری از تجربه‌های موفق قرار دارد. متغیر نبود برند گردشگری کمترین میزان میانگین را دارد. همچنین، نتایج آزمون تی تست در **جدول ۳** نیز بیانگر آن است که کلیه گویه‌ها و چالش‌ها در توسعه گردشگری شهری استان چهارمحال و بختیاری نقش دارند (معناداری کمتر از ۰/۵۰) که در این میان، مؤلفه‌های بهره‌گیری از افراد غیرمتخصص، ضعف حمل و نقل و شبکه ارتباطی، نبود امنیت کافی، نگرش نامناسب به استان و عدم رسیدگی به جاذبه‌های گردشگری بیشترین نقش را دارد.

جدول ۳: نتایج آزمون تی تست

Table 3: T-test results

ردیف	متغیر	مقدار t	درجه آزادی	معناداری	میانگین	حد پایین	حد بالا
۳۰. ۱	ضعف حمل‌ونقل و شبکه ارتباطی	۹۳.۶۱۸	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۷۸۸۹	۳.۷۰۹۲	۳.۸۶۸۶
۳۱. ۲	بهره‌گیری از افراد غیرمتخصص	۹۹.۷۵۲	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۷۷۰۳۷	۳.۶۹۶۰	۳.۸۴۴۸
۳۲. ۳	کمبود نیروی انسانی	۸۶.۳۴۰	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۷۴۸۱۵	۳.۶۶۲۷	۳.۸۳۳۶
۳۳. ۴	عدم تبلیغات کارآمد	۷۵.۷۷۰	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۷۰۷۴۱	۳.۶۱۱۱	۳.۸۰۳۷
۳۴. ۵	ضعف زیرساخت‌های گردشگری	۸۰.۳۹۰	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۷۷۰۳۷	۳.۶۷۸۰	۳.۸۶۲۷
۳۵. ۶	نداشتن سرمایه‌گذاری مناسب	۸۵.۸۲۳	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۷۵۹۲۶	۳.۶۷۳۰	۳.۸۴۵۵
۳۶. ۷	نبود برنامه راهبردی	۶۴.۱۶۶	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۵۱۱۱۱	۳.۴۰۳۴	۳.۶۱۸۸
۳۷. ۸	نبود طرح‌های نیازسنجی	۸۲.۳۲۷	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۷۰۰۰۰	۳.۶۱۱۵	۳.۷۸۸۵
۳۸. ۹	مشارکت نداشتن بخش‌های مختلف	۷۸.۳۲۳	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۶۴۸۱۵	۳.۵۵۶۴	۳.۷۳۹۹
۳۹. ۱۰	عدم بهره‌گیری از تجربه‌های موفق	۸۴.۰۳۹	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۸۱۱۱۱	۳.۷۲۱۸	۳.۹۰۰۴
۴۰. ۱۱	عدم تخصیص اعتبارات لازم	۷۵.۲۱۰	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۵۷۴۰۷	۳.۴۸۰۵	۳.۶۶۷۶
۴۱. ۱۲	نگرش نامناسب به استان	۹۰.۶۶۳	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۸۹۲۵۹	۳.۸۰۸۱	۳.۹۷۷۱
۴۲. ۱۳	نبود امنیت کافی	۹۲.۰۴۳	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۸۶۲۹۶	۳.۷۸۰۳	۳.۹۴۵۶
۴۳. ۱۴	فصلی بودن گردشگری	۸۵.۲۴۷	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۷۴۰۷۴	۳.۶۵۴۳	۳.۸۲۷۱
۴۴. ۱۵	عدم اطلاع‌رسانی کافی	۷۶.۵۶۹	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۶۸۵۱۹	۳.۵۹۰۴	۳.۷۷۹۹
۴۵. ۱۶	نبود آموزش‌های کافی	۷۶.۲۳۹	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۶۶۶۶۷	۳.۵۷۲۰	۳.۷۶۱۴
۴۶. ۱۷	عدم فرهنگ‌سازی	۸۹.۵۳۴	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۸۱۸۵۲	۳.۷۳۴۶	۳.۹۰۲۵
۴۷. ۱۸	ضعف روحیه مهمان‌نوازی	۷۲.۷۰۴	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۵۶۲۹۶	۳.۴۶۶۵	۳.۶۵۹۴
۴۸. ۱۹	عدم رسیدگی به جاذبه‌های گردشگری	۹۰.۵۳۱	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۸۲۲۲۲	۳.۷۳۹۱	۳.۹۰۵۳
۴۹. ۲۰	ضعف مدیریت	۶۸.۳۴۳	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۹۱۱۱۱	۳.۷۹۸۴	۴.۰۲۳۸
۵۰. ۲۱	نبود نوآوری‌های لازم	۷۷.۵۶۰	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۸۱۱۱۱	۳.۷۱۴۴	۳.۹۰۷۹
۵۱. ۲۲	ضعف خدمات	۷۴.۹۶۶	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۶۸۸۸۹	۳.۵۹۲۰	۳.۷۸۵۸
۵۲. ۲۳	ضعف آگاهی و علم گردشگری	۷۱.۶۶۲	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۶۳۳۳۳	۳.۵۳۳۵	۳.۷۳۳۲
۵۳. ۲۴	عدم بهره‌گیری کافی از فناوری‌های نوین	۸۱.۵۷۱	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۸۶۶۶۷	۳.۷۷۳۳	۳.۹۶۰۰
۵۴. ۲۵	ضعف جایگاه راهنمایان گردشگری	۷۸.۲۲۷	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۵۹۲۵۹	۳.۵۰۲۲	۳.۶۸۳۰
۵۵. ۲۶	ضعف طرح‌های جامع گردشگری	۷۶.۱۷۸	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۵۵۹۲۶	۳.۴۶۷۳	۳.۶۵۱۲
۵۶. ۲۷	بی‌توجهی به محیط زیست	۵۷.۴۷۰	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۳۵۹۲۶	۳.۲۴۴۲	۳.۴۷۴۳
۵۷. ۲۸	نبود برند گردشگری	۷۱.۵۹۷	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۵۱۸۵۲	۳.۴۲۱۸	۳.۶۱۵۳
۵۸. ۲۹	عدم برگزاری رویدادهای گردشگری	۸۰.۱۷۰	۳۶۹	۰,۰۰۰	۳.۷۰۰۰۰	۳.۶۰۹۱	۳.۷۹۰۹

منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳

در ادامه، به تأثیرگذاری هریک از چالش‌ها بر توسعه گردشگری شهرهای استان چهارمحال و بختیاری براساس تحلیل مسیر معادلات ساختاری اقدام شده است.

روایی هم‌گرا

همان‌طور که در **جدول ۴** مشاهده می‌شود مقدار میانگین واریانس استخراج‌شده برای متغیرهای مکنون بیشتر از ۰/۵ است؛ بنابراین می‌توان گفت که روایی هم‌گرای مدل‌های اندازه‌گیری مطلوب است.

جدول ۴: مقدارهای روایی مربوط به هریک از متغیرها

Table 4: validity values related to each of the variables

متغیر	روایی
ضعف حمل‌ونقل و شبکه ارتباطی	۰.۵۸۷
بهره‌گیری از افراد غیرمتخصص	۰.۶۳۰
کمبود نیروی انسانی	۰.۵۹۷
عدم تبلیغات کارآمد	۰.۷۰۳
ضعف زیرساخت‌های گردشگری	۰.۵۸۷
نبود سرمایه‌گذاری مناسب	۰.۷۴۵
نبود برنامه راهبردی	۰.۵۰۳
نبود طرح‌های نیازسنجی	۰.۵۷۲
مشارکت نداشتن بخش‌های مختلف	۰.۶۱۶
عدم بهره‌گیری از تجربه‌های مختلف	۰.۶۰۰
عدم تخصیص اعتبارات لازم	۰.۶۱۳
نگرش نامناسب به استان	۰.۵۹۸
نبود امنیت کافی	۰.۷۰۲
فصلی‌بودن گردشگری	۰.۵۸۹
عدم اطلاع‌رسانی کافی	۰.۵۵۹
نبود آموزش‌های کافی	۰.۵۷۴
عدم فرهنگ‌سازی	۰.۶۰۱
ضعف روحیه مهمان‌نوازی	۰.۵۰۰
عدم رسیدگی به جاذبه‌های گردشگری	۰.۶۱۷
ضعف مدیریت	۰.۶۲۰
نبود نوآوری‌های لازم	۰.۵۹۱
ضعف خدمات	۰.۵۰۷
ضعف آگاهی و علم گردشگری	۰.۵۴۷
عدم بهره‌گیری از فناوری‌های نوین	۰.۶۶۷
ضعف جایگاه راهنمایان گردشگری	۰.۶۶۰
ضعف طرح‌های جامع گردشگری	۰.۶۴۸
بی‌توجهی به محیط زیست	۰.۵۰۸
نبود برند گردشگری	۰.۵۵۰
عدم برگزاری رویدادهای گردشگری	۰.۵۴۶

منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳

پایایی (کرونباخ و مرکب)

ضرایب آلفای کرونباخ تمامی متغیرها در این پژوهش از حداقل مقدار (۰/۷) بیشتر است. پایایی مرکب بر خلاف آلفای کرونباخ که به‌طور ضمنی فرض می‌کند هر شاخص وزن یکسانی دارد، متکی بر بارهای عاملی حقیقی هر سازه است؛ بنابراین پایایی مرکب معیار بهتری را برای پایایی ارائه می‌دهد. پایایی مرکب باید مقداری بیش از ۰/۷ را به دست آورد تا بیانگر ثبات درونی سازه باشد. در **جدول ۵** نتایج پایایی ابزار سنجش به‌طور کامل آورده شده است.

جدول ۵: مقدارهای پایایی مربوط به هریک از متغیرها

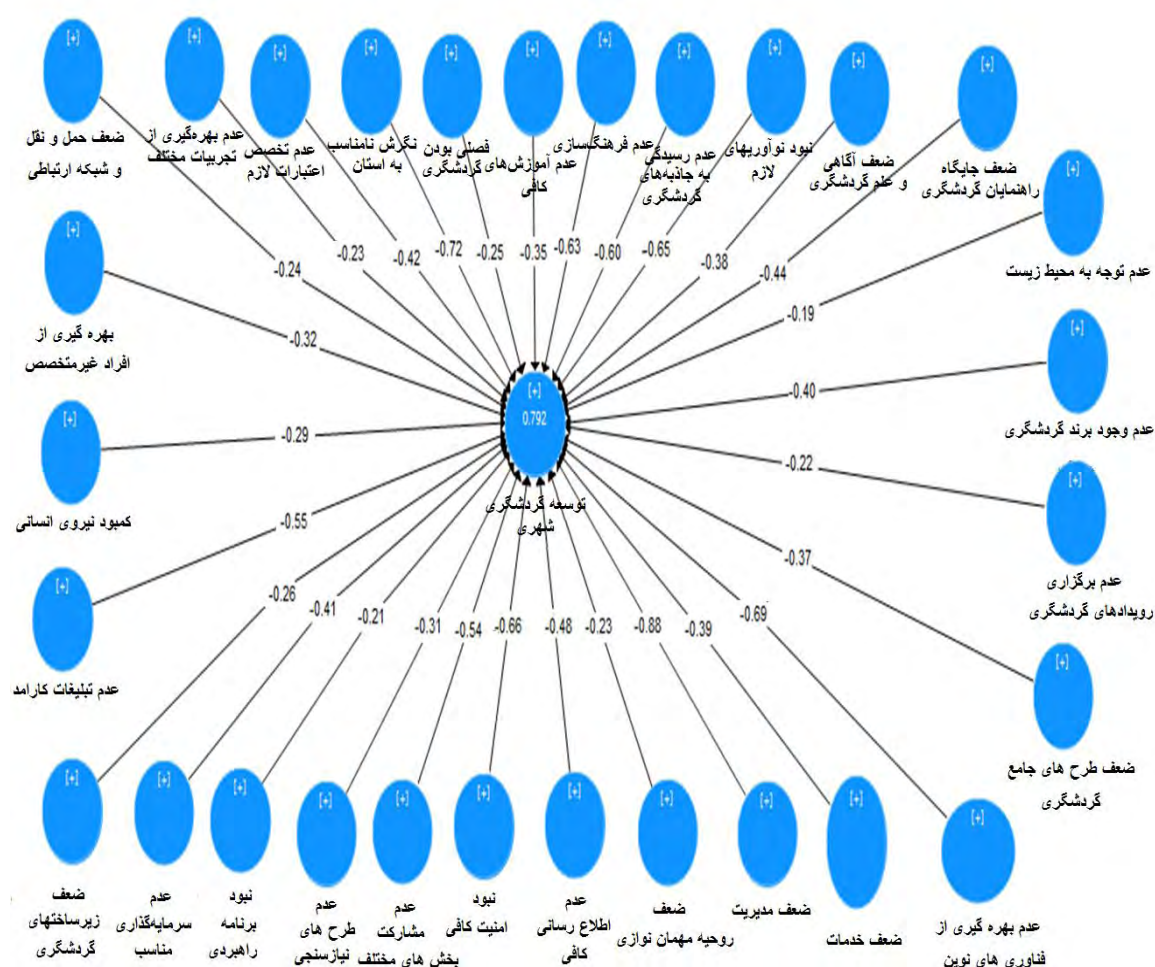
Table 5: Reliability values related to each of the variables

پایایی مرکب	آلفای کرونباخ	متغیر
۲۰.۷۵	۸۰۷۰.	ضعف حمل‌ونقل و شبکه ارتباطی
۰.۸۰۴	۱۴۰.۸	بهره‌گیری از افراد غیرمتخصص
۳۲۰.۷	۰.۷۸۴	کمبود نیروی انسانی
۸۰.۷۸	۶۶۰.۸	عدم تبلیغات کارآمد
۰۰۰.۸	۷۰۰.۸	ضعف زیرساخت‌های گردشگری
۰.۷۰۹	۰.۷۷۰	نبود سرمایه‌گذاری مناسب
۰.۸۵۰	۰.۸۸۹	نبود برنامه راهبردی
۴۴۰.۸	۸۹۰.۸	نبود طرح‌های نیازسنجی
۱۵۸۰.	۷۵۶۰.	مشارکت نداشتن بخش‌های مختلف
۷۰۹۰.	۷۰۰۰.	عدم بهره‌گیری از تجربه‌های مختلف
۳۳۰.۷	۴۵۰.۷	عدم تخصیص اعتبارات لازم
۴۰.۷۸	۱۹۰.۸	نگرش نامناسب به استان
۳۱۰.۸	۷۰۰.۸	نبود امنیت کافی
۰.۷۵۰	۰.۷۳۱	فصلی بودن گردشگری
۷۱۵۰.	۷۸۴۰.	عدم اطلاع‌رسانی کافی
۴۶۰.۸	۸۰۰۰.	نبود آموزش‌های کافی
۸۱۲۰.	۸۰۷۰.	عدم فرهنگ‌سازی
۷۹۹۰.	۸۰۰۰.	ضعف روحیه مهمان‌نوازی
۳۳۰.۷	۴۴۰.۷	عدم رسیدگی به جاذبه‌های گردشگری
۰.۷۸۸	۶۱۰.۸	ضعف مدیریت
۱۰.۸۲	۰۹۰.۸	نبود نوآوری‌های لازم
۰.۷۰۷	۰.۷۲۰	ضعف خدمات
۵۰۷۰.	۷۴۱۰.	ضعف آگاهی و علم گردشگری
۴۷۴۰.	۸۶۰.۸	عدم بهره‌گیری از فناوری‌های نوین
۹۰۴۰.	۸۹۹۰.	ضعف جایگاه راهنمایان گردشگری
۰.۸۰۴	۱۴۰.۸	ضعف طرح‌های جامع گردشگری
۳۲۰.۷	۰.۷۸۴	بی‌توجهی به محیط زیست
۸۷۰.۷	۶۳۰.۸	نبود برند گردشگری
۶۰.۸۲	۰۴۰.۸	عدم برگزاری رویدادهای گردشگری

منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳

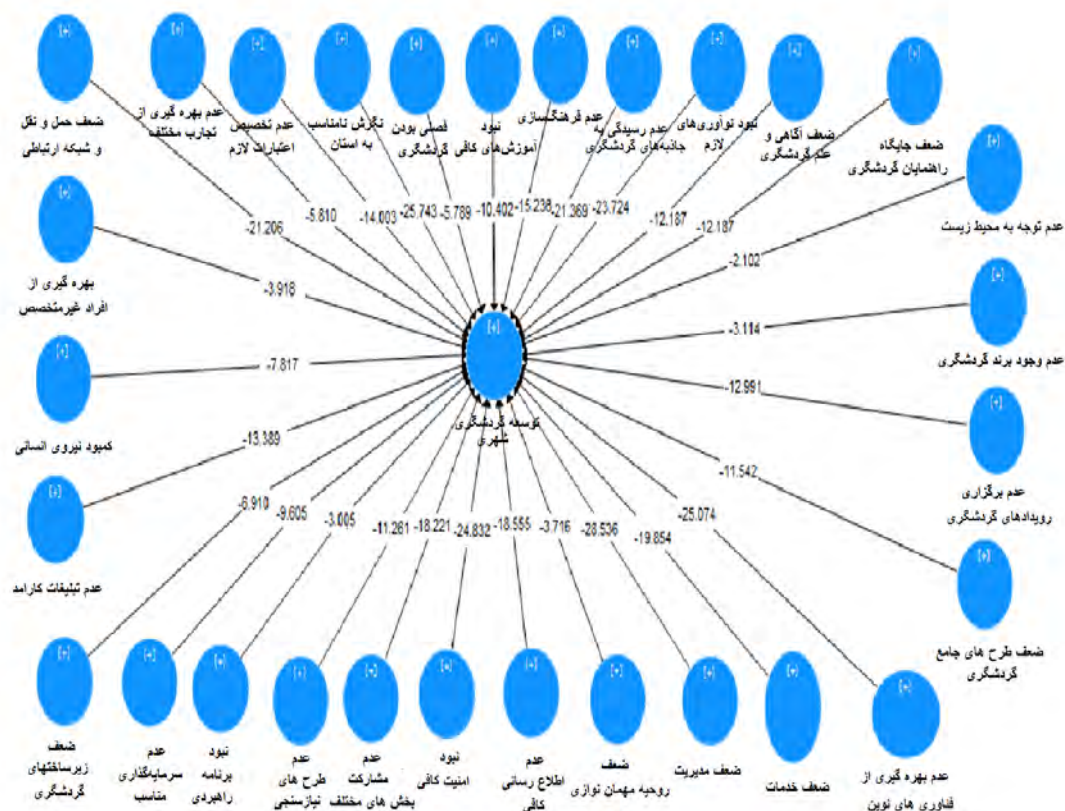
بررسی تأثیر چالش‌ها در توسعه گردشگری شهری

برای تحلیل و سنجش مدل این پژوهش از تحلیل داده‌ها با مدل معادلات ساختاری استفاده شده است. مدلیابی معادلات ساختاری مدلی آماری برای بررسی روابط خطی بین متغیرهای مکنون (مشاهده‌نشده) و متغیرهای آشکار (مشاهده شده) است. به عبارت دیگر، مدلیابی معادلات ساختاری تکنیک آماری قدرتمندی است که مدل اندازه‌گیری (تحلیل عاملی تأییدی) و مدل ساختاری (رگرسیون یا تحلیل مسیر) را با یک آزمون آماری همزمان ترکیب می‌کند. پژوهشگران با این فنون می‌توانند ساختارهای فرضی (مدل‌ها) را رد یا انطباق آنها را با داده‌ها تأیید کنند. برای تحلیل مدل مفهومی پژوهش از نرم‌افزار اسمارت پی ال اس استفاده شد (شکل ۲ و شکل ۳).

شکل ۲: مدل اندازه‌گیری پژوهش با مقدارهای بارهای عاملی و ضرایب مسیر (بتا) (منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳)

Figure 2: Research measurement model with values of factor loadings and path coefficients (beta).

شکل ۳: مدل ساختاری نهایی پژوهش با مقادیر بحرانی (آماره تی) (منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳)

Figure 3: The final structural model of the research with critical values (T statistic).

جدول ۶: نتایج اثرهای مستقیم و اندازه اثر مدل پژوهش

Table 6: Results of direct effects and effect size of the research model

ارزش T	ضریب تأثیر (β)	رابطه
-۲۱/۲۰۶	-۰/۲۴	ضعف حمل و نقل و شبکه ارتباطی → توسعه گردشگری شهری
-۳/۹۱۸	-۰/۳۲	بهره‌گیری از افراد غیرمتخصص → توسعه گردشگری شهری
-۷/۸۱۷	-۰/۲۹	کمبود نیروی انسانی → توسعه گردشگری شهری
-۱۳/۳۸۹	-۰/۵۵	عدم تبلیغات کارآمد → توسعه گردشگری شهری
-۶/۹۱۰	-۰/۲۶	ضعف زیرساخت‌های گردشگری → توسعه گردشگری شهری
-۹/۶۰۵	-۰/۴۱	نبود سرمایه‌گذاری مناسب → توسعه گردشگری شهری
-۳/۰۰۵	-۰/۲۱	نبود برنامه راهبردی → توسعه گردشگری شهری
-۱۱/۲۶۱	-۰/۳۱	نبود طرح‌های نیازسنجی → توسعه گردشگری شهری
-۱۸/۲۱	-۰/۵۴	مشارکت نداشتن بخش‌های مختلف → توسعه گردشگری شهری
-۵/۸۱۰	-۰/۲۳	عدم بهره‌گیری از تجربه‌های مختلف → توسعه گردشگری شهری
-۱۴/۰۰۳	-۰/۴۲	عدم تخصیص اعتبارات لازم → توسعه گردشگری شهری

ارزش T	ضریب تأثیر (β)	رابطه
-۲۵/۷۴۳	-۰/۷۲	نگرش نامناسب به استان توسعه گردشگری شهری
-۲۴/۸۳۲	-۰/۶۶	نبود امنیت کافی توسعه گردشگری شهری
-۵/۷۸۹	-۰/۲۵	فصلی بودن گردشگری توسعه گردشگری شهری
-۱۸/۵۵۵	-۰/۴۸	عدم اطلاع‌رسانی کافی توسعه گردشگری شهری
-۱۰/۴۰۲	-۰/۳۵	نبود آموزش‌های کافی توسعه گردشگری شهری
-۱۵/۲۳۸	-۰/۶۳	عدم فرهنگ‌سازی توسعه گردشگری شهری
-۳/۷۱۶	-۰/۲۳	ضعف روحیه مهمان‌نوازی توسعه گردشگری شهری
-۲۱/۳۶۹	-۰/۶۰	عدم رسیدگی به جاذبه‌های گردشگری توسعه گردشگری شهری
-۲۸/۵۳۶	-۰/۸۸	ضعف مدیریت توسعه گردشگری شهری
-۲۳/۷۲۴	-۰/۶۵	نبود نوآوری‌های لازم توسعه گردشگری شهری
-۱۹/۸۵۴	-۰/۳۹	ضعف خدمات توسعه گردشگری شهری
-۱۲/۱۸۷	-۰/۳۸	ضعف آگاهی و علم گردشگری توسعه گردشگری شهری
-۲۵/۰۷۴	-۰/۶۹	عدم بهره‌گیری از فناوری‌های نوین توسعه گردشگری شهری
-۱۲/۱۸۷	-۰/۴۴	ضعف جایگاه راهنمایان گردشگری توسعه گردشگری شهری
-۱۱/۵۴۲	-۰/۳۷	ضعف طرح‌های جامع گردشگری توسعه گردشگری شهری
-۲/۰۲	-۰/۱۹	بی‌توجهی به محیط زیست توسعه گردشگری شهری
-۳/۱۱۴	-۰/۴۰	نبود برند گردشگری توسعه گردشگری شهری
-۱۲/۹۹۱	-۰/۲۲	عدم برگزاری رویدادهای گردشگری توسعه گردشگری شهری

منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳

ارتباط بین متغیرهای مکنون در بخش مدل درونی پژوهش تحلیل شد. اولین معیار برای بررسی مدل درونی بررسی عدم هم خطی بودن متغیرهاست که به این منظور از عامل تورم واریانس (VIF) استفاده می‌شود. VIF بالاتر از ۵ نشان‌دهنده هم خطی بودن بین متغیرهاست که با توجه به جدول ۷ مشاهده می‌شود شرط عدم هم خطی برای هر متغیر رعایت شده است.

جدول ۷: نتایج شاخص‌های هم خطی

Table 7: Results of collinearity indicators

متغیرها	شاخص‌های هم خطی
ضعف حمل و نقل و شبکه ارتباطی	۲,۰۱۴
بهره‌گیری از افراد غیرمتخصص	۱,۴۱۵
کمبود نیروی انسانی	۱,۲۸۶
عدم تبلیغات کارآمد	۱,۹۱۵
ضعف زیرساخت‌های گردشگری	۱,۸۸۶
عدم سرمایه‌گذاری مناسب	۲,۱۳۱
نبود برنامه راهبردی	۱,۳۷۶
نبود طرح‌های نیازسنجی	۱,۷۳۸
مشارکت نداشتن بخش‌های مختلف	۱,۳۲۵
عدم بهره‌گیری از تجربه‌های مختلف	۱,۰۰۷
عدم تخصیص اعتبارات لازم	۲,۳۶۹
نگرش نامناسب به استان	۱,۳۴۷
نبود امنیت کافی	۲,۱۴۶
فصلی‌بودن گردشگری	۲,۳۶۸
عدم اطلاع‌رسانی کافی	۲,۰۰۸
نبود آموزش‌های کافی	۱,۴۲۰
عدم فرهنگ‌سازی	۱,۷۸۹
ضعف روحیه مهمان‌نوازی	۱,۷۴۱
عدم رسیدگی به جاذبه‌های گردشگری	۱,۰۶۸
ضعف مدیریت	۱,۴۶۱
نبود نوآوری‌های لازم	۲,۲۵۸
ضعف خدمات	۲,۶۵۴
ضعف آگاهی و علم گردشگری	۱,۴۵۹
عدم بهره‌گیری از فناوری‌های نوین	۱,۲۹۹
ضعف جایگاه راهنمایان گردشگری	۲,۳۱۱
ضعف طرح‌های جامع گردشگری	۲,۶۶۸
بی‌توجهی به محیط زیست	۱,۲۸۰
نبود برند گردشگری	۱,۴۴۶
عدم برگزاری رویدادهای گردشگری	۲,۸۶۴

منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳

ضرایب مسیر دومین معیار ارزیابی مدل درونی است که برای بررسی معناداری آنها از رویه خودگردان سازی استفاده شده است. این ضرایب به همراه مقدار آماره T متناظر خود، سطح معناداری و فاصله اطمینان در **جدول ۶** آورده شده است.

نتیجه‌گیری

نتایج تحلیل مسیر معادلات ساختاری با نرم‌افزار PLS نشان داد که چالش ضعف حمل‌ونقل و شبکه ارتباطی با ضریب تأثیر $0/24-$ و مقدار بحرانی $21/206-$ ، بهره‌گیری از افراد غیرمتخصص با ضریب تأثیر $0/32-$ و مقدار بحرانی $3/918-$ ، کمبود نیروی انسانی با ضریب تأثیر $0/29-$ و مقدار بحرانی $7/817-$ ، عدم تبلیغات کارآمد با ضریب تأثیر $0/55-$ و مقدار بحرانی $13/389-$ ، ضعف زیرساخت‌های گردشگری با ضریب تأثیر $0/26-$ و مقدار بحرانی $6/910-$ ، عدم سرمایه‌گذاری مناسب با ضریب تأثیر $0/41-$ و مقدار بحرانی $9/605-$ ، نبود برنامه راهبردی با ضریب تأثیر $0/21-$ و مقدار بحرانی $3/005-$ ، عدم طرح‌های نیازسنجی با ضریب تأثیر $0/31-$ و مقدار بحرانی $11/261-$ ، مشارکت نداشتن بخش‌های مختلف با ضریب تأثیر $0/54-$ و مقدار بحرانی $18/221-$ ، عدم بهره‌گیری از تجربه‌های مختلف با ضریب تأثیر $0/23-$ و مقدار بحرانی $5/810-$ ، عدم تخصیص اعتبارات لازم با ضریب تأثیر $0/42-$ و مقدار بحرانی $14/003-$ ، نگرش نامناسب به استان با ضریب تأثیر $0/72-$ و مقدار بحرانی $25/743-$ ، نبود امنیت کافی با ضریب تأثیر $0/66-$ و مقدار بحرانی $24/832-$ ، فصلی بودن گردشگری با ضریب تأثیر $0/25-$ و مقدار بحرانی $5/789-$ ، عدم اطلاع‌رسانی کافی با ضریب تأثیر $0/48-$ و مقدار بحرانی $18/555-$ ، نبود آموزش‌های کافی با ضریب تأثیر $0/35-$ و مقدار بحرانی $10/402-$ ، عدم فرهنگ‌سازی با ضریب تأثیر $0/63-$ و مقدار بحرانی $15/238-$ ، ضعف روحیه مهمان‌نوازی با ضریب تأثیر $0/23-$ و مقدار بحرانی $3/716-$ ، عدم رسیدگی به جاذبه‌های گردشگری با ضریب تأثیر $0/60-$ و مقدار بحرانی $21/369-$ ، ضعف مدیریت با ضریب تأثیر $0/88-$ و مقدار بحرانی $28/536-$ ، نبود نوآوری‌های لازم با ضریب تأثیر $0/65-$ و مقدار بحرانی $23/724-$ ، ضعف خدمات با ضریب تأثیر $0/39-$ و مقدار بحرانی $19/854-$ ، ضعف آگاهی و علم گردشگری با ضریب تأثیر $0/38-$ و مقدار بحرانی $12/187-$ ، عدم بهره‌گیری از فناوری‌های نوین با ضریب تأثیر $0/69-$ و مقدار بحرانی $25/074-$ ، ضعف جایگاه راهنمایان گردشگری با ضریب تأثیر $0/44-$ و مقدار بحرانی $12/187-$ ، ضعف طرح‌های جامع گردشگری با ضریب تأثیر $0/37-$ و مقدار بحرانی $11/542-$ ، بی‌توجهی به محیط زیست با ضریب تأثیر $0/19-$ و مقدار بحرانی $2/102-$ ، نبود برند گردشگری با ضریب تأثیر $0/40-$ و مقدار بحرانی $3/114-$ و عدم برگزاری رویدادهای گردشگری با ضریب تأثیر $0/22-$ و مقدار بحرانی $12/991-$ بر توسعه گردشگری شهرهای استان چهارمحال و بختیاری تأثیر داشته است. در این میان، ضعف مدیریت بیشترین تأثیر و بی‌توجهی به محیط زیست کمترین میزان تأثیر را دارد.

همان‌طور که نتایج به‌خوبی نشان می‌دهد در راستای توسعه گردشگری شهری و برون‌از چالش‌های موجود در این استان لازم است که ابتدا مدیریت کارآمد برای توسعه گردشگری در قسمت‌های مختلف مرتبط مدنظر قرار گیرد و سپس فرهنگ‌سازی در زمینه توسعه گردشگری و نیز تبلیغات کارآمد برای بهبود نگرش مردم و گردشگران به استان صورت گیرد. در این راستا، می‌توان از صدا و سیما و شبکه‌های مجازی موجود در این زمینه بهره‌برداری مناسب را برد. همچنین، همگام و همراستاشدن با فناوری‌های به‌روز و پیشرفته در کلیه ساختارهای درگیر در بخش گردشگری از طرفی، ضمن بهره‌گیری بهینه از افراد توانمند و کارآمد در بخش گردشگری منجر به تبلیغات و معرفی مناسب جاذبه‌ها شده است که این خود باعث می‌شود فضاها، گردشگری، افراد و نهادهای مرتبط به فناوری‌های به‌روز به

یکدیگر متصل شوند؛ در نتیجه با ترندهای هوشمند و تکنولوژیکی می‌توان به سمت وسوی توسعه پایدار در زمینه گردشگری شهری در استان چهارمحال و بختیاری رهسپار شد. توسعه زیرساخت‌ها و نیز رسیدگی متناسب به جاذبه‌ها نیز می‌تواند به این فرآیند توسعه پایدار سرعت کارآمد ببخشد؛ بنابراین می‌توان گفت که ضعف مدیریت یک مشکل اساسی در بسیاری از نهادها و سازمان‌های کنونی است که ابتدا باید در جذب و به‌کارگیری افراد از نظام شایسته‌سالاری مناسب بهره‌گرفت و سپس با تبلیغات مناسب در فضاهای مجازی و رسانه‌ای یک دیدگاه و نگرش مناسب را درباره استان چهارمحال و بختیاری ایجاد کرد تا این استان با این تبلیغات به یک استان برند و نمونه گردشگری تبدیل شود. در ادامه، بهره‌گیری کافی از فناوری‌های نوین و به‌روز به‌خصوص در زمینه هوش مصنوعی و فناوری‌های نوین در فضاهای مجازی می‌تواند روند توسعه گردشگری این استان را سرعت بخشد. همچنین، توسعه امنیت در بخش‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و عمومی در سطح استان چهارمحال و بختیاری و فضاهای گردشگری می‌تواند زمینه‌ساز بهتر توسعه گردشگری را فراهم کند. در این میان، استفاده از نظرها، خلاقیت‌ها و نوآوری‌های لازم در گردشگری از داخل و بیرون از استان نیز می‌تواند بسیار مؤثر باشد که باید به‌خوبی از تجربه‌های موفق در این زمینه با برگزاری میتینگ‌ها، مسابقات، جشنواره‌ها در فضای مجازی و به‌صورت حضوری بهره‌جست.

نتایج به دست آمده از این قسمت با نتایج پژوهش **ترابی و نادعلی پور (۱۴۰۱)** همسو بوده است؛ زیرا نتایج در این مطالعه نشان داد که در بخش چالش‌ها عوامل اصلی چالش زیرساختی، چالش فرهنگی-اجتماعی، چالش مدیریتی، چالش محیطی و چالش اقتصادی و به دنبال آن کدهای فرعی نیز شناسایی شد. همچنین، برای هریک از آنها در بخش فرصت‌های توسعه گردشگری، مؤلفه‌های اصلی امکانات رفاهی، جاذبه‌های گردشگری، عوامل انگیزشی، عوامل فرهنگی و اجتماعی و نیروی انسانی شناسایی شد. از سوی دیگر، مؤلفه‌های اقدام‌های آموزشی و تبلیغاتی، اقدام‌های زیربنایی و سیاست‌گذاری، اقدام‌های فرهنگی و اجتماعی، اقدام‌های نظارتی و بهداشتی، زیرساخت‌های ناوگان حمل‌ونقل عمومی و مسائل زیست‌محیطی به‌عنوان راهکارهای توسعه گردشگری شناسایی شد. همچنین، چالش‌ها و موانعی از جمله چالش‌ها و موانع اقتصادی، زیرساختی، فرهنگی-اجتماعی، مدیریتی و زیست‌محیطی وجود دارد. پژوهش حاضر با نتایج پژوهش **مرادی و همکاران (۱۴۰۰)** همسو بوده است؛ زیرا نتایج حاکی از آن است که گردشگری شهر جوانرود با ضعف‌های داخلی عدیده از جمله کمبود تسهیلات اقامتی، ضعف مدیریتی، نارسایی در بازاریابی و نبود نهادهای فعال در زمینه گردشگری روبه‌روست. در مقابل، مهم‌ترین قوت داخلی، وجود بازارچه مرزی فعال است. همچنین، مهم‌ترین فرصت بیرونی، صادرات محصولات شهر و تبدیل شدن به قطب گردشگری منطقه است. در مقابل، مهم‌ترین تهدید بیرونی نداشتن زیرساخت‌های ارتباطی مناسب و ظهور رقبای منطقه‌ای نیرومند در زمینه گردشگری است؛ بنابراین راهبردهایی برای کاهش نقاط ضعف و استفاده بهینه از فرصت‌ها تدوین و در نهایت، راهبردهای منتخب براساس ماتریس برنامه‌ریزی استراتژیک کمی اولویت‌بندی شد که در آن راهبرد بهبود خدمات و تسهیلات رفاهی و اقامتی و راهبرد بازاریابی کارآمد گردشگری در راستای جذب گردشگران و سرمایه‌گذاران به ترتیب در اولویت اول و دوم قرار گرفت. همچنین، پژوهش حاضر با نتایج پژوهش خارجی همچون **Sezerel & Deniz (2023)** همسو بوده است؛ زیرا یافته‌های کیفی در این مطالعه نشان می‌دهد که توسعه گردشگری از

گردشگری مبتنی بر طبیعت به گردشگری انبوه تغییر کرده است. علاقه کم گردشگران محلی به ورزش‌های آبی و عدم تبلیغ از مهم‌ترین چالش‌هاست. علاوه بر عدم تأکید بر ویژگی‌های بی‌نظیر منطقه‌های حفاظت‌شده و ویژه کمبودها در هماهنگی و مشکلات پایش منابع (از جمله چالش‌های منحصربه‌فردی برای توسعه گردشگری پایدار) است. براساس نتایج به دست آمده می‌توان پیشنهادهای ذیل را مطرح کرد.

فرصت ایجاد کرسی برای فعالان و ایجادکنندگان توسعه گردشگری مردمی در نهادهای ذی‌ربط، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری، شهرداری و سایر دستگاه‌های اجرایی فراهم شود؛ حضور فعال در نمایشگاه‌های ملی و بین‌المللی داخل و خارج از کشور و نمایش زیبایی‌ها و دیدنی‌های شهرهای چهارمحال و بختیاری به مهمانان شرکت‌کننده برای جلب توجه گردشگران، تهیه ماکت، عکس و پوستر آثار تاریخی و باستانی، آماده‌سازی گردشگر نقشه‌ها و بروشورهای حاوی اطلاعات لازم گردشگران، ارائه نمونه‌های بدیع از انواع صنایع‌دستی شهرستان‌های این استان (گلدوزی، منبت، قلمکار، قالی‌بافی و ...)، تهیه و پخش فیلم، اسلاید، انواع رادیو و برنامه‌های تلویزیونی و ... در معرفی این استان و جذب گردشگر ملاحظاتی خواهد داشت؛ تسهیل و سهولت بیشتر دستگاه‌های اجرایی برای صدور مجوزهای گردشگری به افراد علاقه‌مند در سطح شهرهای استان چهارمحال و بختیاری صورت گیرد؛

احیا مجدد و مولدسازی بسیاری از بناهای تاریخی و قدیمی شهرها که در آستانه خطر تخریب قرار دارد؛ گسترش ارتباطات و وسایل حمل‌ونقل، توسعه خدمات هوانوردی و فرودگاهی و بهره‌برداری از مسیرهای ارتباطی و حمل‌ونقل خوب (خطوط دریایی، راه آهن، قطار شهری زیرزمینی و ...) باعث افزایش علاقه عمومی گردشگران خواهد شد. از سوی دیگر، توسعه مناسب امکانات اقامتی و پذیرایی اعم از هتل‌ها، مسافرخانه‌ها و رستوران‌ها و ارتقای کیفی امکانات رفاهی، تفریحی و ورزشی تأثیر بسزایی در این زمینه خواهد داشت؛ تأکید و تشویق دستگاه‌های اجرایی به اخذ میزبانی همایش‌ها، کارگاه‌ها و رویدادهای ملی و بین‌المللی، مدنظر قرار گیرد؛

ایجاد تسهیلات لازم برای بخش خصوصی از قبیل پرداخت وام‌های بلندمدت با سود کم، واگذاری زمین مناسب به قیمت دولتی، تسهیل صدور پروانه ساختمانی و رفع تشریفات اداری غیرضروری و دست‌وپاگیر برای ایجاد هتل، متل‌ها، رستوران‌ها، استراحتگاه‌ها و غیره، تسهیلات لازم صنعت گردشگری و تضمین امنیت سرمایه و سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری با دولت به منظور ایجاد انگیزه و رغبت در بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در این صنعت و صدور مجوز ورود تجهیزات و ماشین‌آلات لازم. در نظر گرفتن تخفیف‌های گمرکی و مالیاتی ویژه در این زمینه از دیگر راهکارهای مؤثر برای رشد و گسترش گردشگری در شهرستان‌های استان چهارمحال و بختیاری است؛

مساعدت و همراهی کلیه دستگاه‌های اجرایی استان به‌ویژه دانشگاه‌ها و مراکز علمی برای حمایت از راه‌اندازی و میزبانی رویدادهای منطقه‌ای و ملی گردشگری در شهرهای مختلف استان صورت گیرد؛ ایجاد و تضمین امنیت همه‌جانبه در بُعد خارجی، داخلی و ملی باید صورت گیرد. برای نیل به این هدف پس از برقراری امنیت کامل با استفاده از ابزارهای ارتباطی و رسانه‌های ملی و بین‌المللی باید امنیت کامل در استان وجود داشته باشد تا این استان مورد توجه عموم و گردشگران تمامی کشورهای جهان قرار گیرد؛

ایجاد سازمانی مستقل، قوی و متمرکز با تشکیلات جدید و شرح وظایف برای حل مسائل و مشکلات مرتبط با گردشگری و صنعت گردشگری شهری استان، استفاده از تجربه‌های سایر استان‌ها و خارج از کشور، کاهش تشریفات و ... از جمله اصلاحات لازم در حوزه سازمان‌های گردشگری است که باعث رونق این صنعت خواهد شد.

منابع

ترابی، فرنگیس، و نادعلی پور، زهرا (۱۴۰۱). شناسایی چالش‌ها و فرصت‌های توسعه گردشگری پایدار شهری در منطقه ۴ تهران. *مطالعات شهر ایرانی-اسلامی*، ۱۳ (۴۹)، ۱۰۳-۱۳۰.

<https://iic.ihss.ac.ir/ar/Article/40606>

تقدیسی، احمد، گودرزی، سمیه، و بیک محمدی، حسن (۱۳۹۴). بررسی و تحلیل چالش‌های توسعه توریسم روستایی از دیدگاه روستاییان روستاهای هدف گردشگری استان آذربایجان غربی. *برنامه‌ریزی فضایی*، ۵ (۱)، ۸۳-۱۰۰.

https://sppl.ui.ac.ir/article_16027.html

چراغی، مهدی، قلی‌زاده، حیدر، توحیدلو، شادعلی، و علیپور، حسن (۱۴۰۱). شناسایی چالش‌های توسعه گردشگری روستایی در مناطق مرزی (مورد مطالعه: منطقه آزاد ارس). *مطالعات کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی*، ۹ (۱)، ۱۷-۳۶.

<https://doi.org/10.22069/jead.2022.11482.1565>

حجازی، سید جعفر، و خیاط‌زاده، فرزانه (۱۳۸۸). فرصت‌ها و چالش‌های گردشگری در استان خوزستان. *فصلنامه علمی پژوهشی توسعه اجتماعی*، ۳ (۲)، ۱۶-۲۶. <https://www.magiran.com/p853655>

خواجه نبی، فهیمه، زند مقدم، محمدرضا، و کرکه آبادی، زینب (۱۳۹۹). تحلیل ساختارهای اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، محیطی و نهادی در رشد و توسعه گردشگری شهری (مطالعه موردی: شهر گلوگاه). *پژوهش‌های بوم‌شناسی شهری*، ۱۱ (۲۱)، ۱۳-۲۸. <https://doi.org/10.30473/grup.2020.7469>

درخشان‌زاده، محمد، و دادرس، بیژن (۱۳۹۷). واکاوی چالش‌های توسعه گردشگری در استان کهگلویه و بویر احمد. *جغرافیا و روابط انسانی*، ۱ (۲)، ۸۲-۱۰۰. https://www.gahr.ir/article_69408.html

دهقان‌فر، سکینه، و قاسمی‌زاد، علیرضا (۱۳۹۶). شناسایی مشکلات گردشگری استان ساحلی بوشهر و ارائه راهکارهای مناسب، *فصلنامه گردشگری و توسعه*، ۶ (۱)، ۱۷۸-۱۹۴.

<https://doi.org/10.22034/jtd.2020.110401>

رحمتی، منصور، پاشا‌زاده، اصغر، و افروشه، رضا (۱۴۰۰). شناسایی و دسته‌بندی چالش‌های توسعه گردشگری شهر گرمی. *گردشگری و توسعه*، ۱۰ (۳)، ۸۱-۹۵. <https://doi.org/10.22034/jtd.2020.231781.2035>

سعیدی، علی‌اصغر، بهشتی، محمد، و رضوانی، رضا (۱۳۹۱). موانع اساسی سیاست‌گذاری گردشگری از نظر نخبگان، *مجله‌ی برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری*، ۱ (۲)، ۳۳-۵۶.

https://tourismpd.journals.umz.ac.ir/article_302.html

سندگل، مهدی، و شریفی‌نیا، زهرا (۱۳۹۵). بررسی موانع و مشکلات توسعه گردشگری (مطالعه موردی: شهرستان قائم‌شهر). *فصلنامه جغرافیا برنامه‌ریزی منطقه‌ای*، ۶ (۲۵)، ۷۱-۸۳.

https://www.jgeoqeshm.ir/article_44951.html

- شفیعی، زهرا (۱۳۹۹). بررسی چالش‌های توسعه شهر گردشگری (مطالعه موردی: شهر کنگاور). دومین کنفرانس بین‌المللی توسعه علوم جغرافیا و گردشگری و توسعه پایدار، تهران. <https://civilica.com/doc/1136218>
- شکوهی بیدهندی، روح اله، عزیزآبادی فراهانی، فاطمه، طالبیان، محمدحسن، قالیباف، محمدباقر، و صالحی امیری، سید رضا (۱۳۹۹). مدیریت راهبردی گردشگری شهر تهران: چالش‌ها و فرصت‌ها. باغ نظر، ۱۷ (۹۲)، ۷۵-۸۸. <https://doi.org/10.22034/bagh.2019.160240.3890>
- صباحی گراغانی، یاسر، و مرصوصی، نفیسه (۱۳۹۹). تحلیل نقش موانع انسانی در توسعه گردشگری پایدار شهر کرمان. برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، ۹ (۳۵)، ۱۶۲-۱۸۶. <https://doi.org/10.22080/jtpd.2021.18738.3282>
- طهماسبی، مریم، و طهماسبی مقدم، رضا (۱۳۸۹). ناپایداری اکوتوریسم روستایی در استان خوزستان. انسان و محیط زیست، ۸ (۴)، ۱-۲۰. https://journals.srbiau.ac.ir/article_6510.html
- فرجی راد، خدر، پریشان، مجید، و یاری حصار، ارسطو (۱۳۹۶). تحلیل چالش‌های توسعه گردشگری تجاری در شهر مرزی بانه از دیدگاه تسهیلات و زیرساخت‌های گردشگری. گردشگری شهری، ۴ (۲)، ۱-۱۵. <https://doi.org/10.22059/jut.2017.200233.175>
- قاسم‌نژاد، زینب، مجیدی قهرودی، نسیم، و جلیلوند، محمدرضا (۱۴۰۰). بررسی چالش‌های توسعه گردشگری دیجیتال (مطالعه موردی: شهر تهران). نشریه گردشگری شهری، ۸ (۳)، ۷۹-۹۰. <https://doi.org/10.22059/jut.2021.325447.912>
- قربانی گلزاری، سپیده، حسین‌زاده دلیر، کریم، و بیک بابایی، بشیر (۱۳۹۸). بررسی و تحلیلی بر چالش‌های توسعه توریسم شهری (نمونه موردی: شهر تبریز). نشریه جغرافیایی فضای گردشگری، ۸ (۳۰)، ۳۳-۴۵. <https://sanad.iau.ir/Journal/gjts/Article/999288>
- گودرزی، مجید، فیروزی، محمدعلی، ملکی، و کعب عمیر، کریمه (۱۳۹۹). بررسی و تحلیل موانع توسعه گردشگری آبی در استان خوزستان. مطالعات مدیریت گردشگری، ۱۵ (۵۲)، ۱۱-۱۴۰. <https://doi.org/10.22054/tms.2020.49911.2266>
- محسنی، رضاعلی (۱۳۸۸). گردشگری پایدار در ایران: کارکردها، چالش‌ها و راهکارها. مجله فضای جغرافیایی، ۹ (۲۸)، ۱۷۱-۱۴۹. <https://www.sid.ir/paper/91381/fa>
- مرادپور، نبی، تقوی زیروانی، اسماعیل، و قربانی، حمید (۱۳۹۶). بررسی تأثیر شاخص‌های پیاده‌مداری بر توسعه گردشگری پیاده شهری (مطالعه موردی: شهر خرم‌آباد). مجله گردشگری شهری، ۴ (۲)، ۹۹-۱۱۲. <https://doi.org/10.22059/jut.2017.203099.192>
- مرادی، ابوالفضل، محمدیان مصم، حسن، حیدری، سامان، و آقایی، پرویز (۱۴۰۰). تحلیلی بر فرصت‌ها و چالش‌های توسعه صنعت گردشگری در شهر جوانرود. آمایش و توسعه، ۱ (۱)، ۱-۲۲. https://mag.iuc.ac.ir/article_244608.html
- موسایی، میثم، هاشمی، سمیه، و ابراهیمی، میترا (۱۳۹۱). بررسی جامعه‌شناختی توسعه پایدار گردشگری در ایران: موانع، چالش‌ها، راهکارها. فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد شوشتر، ۶ (۱۶)، ۲۵-۵۰. <https://www.noormags.ir/view/fa/magazine/number/61250>

مهرافزون، محمد (۱۳۹۸). تبیین چالش‌ها و راهکارها در گردشگری (مطالعه موردی: شهر بروجرד). *فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری چشم‌انداز زاگرس*، ۱۱ (۴۰)، ۱۲۷-۱۵۴.

<https://sanad.iau.ir/Journal/zagros/Article/937917>

منشی‌زاده، رحمت‌اله، مزارزهی، یعقوب، حسینی کهنوج، سید رضا، و رمضانی، لاوین (۱۳۹۹). شناسایی و تحلیل پتانسیل‌ها و چالش‌های توسعه گردشگری منطقه ساردوئیه. *پژوهش‌های دانش‌زمین*، ۱۱ (۱)، ۲۳۷-۲۵۱.

<https://doi.org/10.52547/esrj.11.1.237>

وزین، نرگس، و ستایش، مهدی (۱۳۹۷). بررسی چالش‌های گردشگری شهری در ایران. *کنفرانس بین‌المللی عمران، معماری و مدیریت توسعه شهری در ایران، تهران*. <https://civilica.com/doc/847805>

References

- Alam, J., Quazi, N., & Abu, K. (2022). Prospects and challenges for sustainable tourism: Evidence from south asian countries. *International Journal of Multidisciplinary Research and Technol*, 3(9), 19-42. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2211.03411>
- Alzboun, N. M. (2019). Domestic tourism in Jordan: Patterns challenges and opportunities. *Journal Of Environmental Management and Tourism*, 2(34), 281-291. [https://doi.org/10.14505/jemt.v10.2\(34\).01](https://doi.org/10.14505/jemt.v10.2(34).01)
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination of the future. *Tourism Management*, 21(1), 97-16. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(99\)00095-3](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(99)00095-3)
- Cheraghi, M., Qolizadeh, H., Tohidlo, S., & Alipour, H. (2022). Identifying the challenges of rural tourism development in border areas (Case study: Aras azad zone). *Entrepreneurship Studies and Sustainable Development of Agriculture*, 9(1), 17-36. <https://doi.org/10.22069/jead.2022.11482.1565> [In Persian].
- Dehghan Far, S., & Ghasemizad, A. (2016). Identifying tourism problems in Bushehr coastal province and providing appropriate solutions. *Tourism and Development Quarterly*, 6(1), 178-194. <https://doi.org/10.22034/jtd.2020.11040> [In Persian].
- Derakhshanzadeh, M., & Dadres, B. (2017). Analyzing the challenges of tourism development in kohgluye and boyer ahmad provinces. *Geography and Human Relations*, 1(2), 82-100. https://www.gahr.ir/article_69408.html [In Persian].
- Faraji Rad, K., Parshan, M., & Yari Hesar, A. (2016). Analysis of the challenges of commercial tourism development in the border city of Baneh from the point of view of tourism facilities and infrastructure. *Urban Tourism*, 4(2), 1-15. <https://doi.org/10.22059/jut.2017.200233.175> [In Persian].
- Ghorbani Golzari, S., Hosseinzadeh Dalir, K., & Beik Babaei, B. (2018). A review and analysis on the challenges of urban tourism development (A case example: Tabriz city). *Geographical Journal of Tourism Space*, 8(30), 33-45. <https://sanad.iau.ir/Journal/gjts/Article/999288> [In Persian].
- Goudarzi, M., Firuzi, M., & Kaab Umir, K. (2019). Investigation and analysis of water tourism development obstacles in Khuzestan province. *Tourism Management Studies*, 15(52), 111-140. <https://doi.org/10.22054/tms.2020.49911.2266> [In Persian].
- Hejazi, J., Khayatzaadeh, F. (2009). Opportunities and challenges of tourism in Khuzestan province. *Social Development Research Quarterly*, 3(2), 16-26. <https://www.magiran.com/p853655> [In Persian].
- Khaje Nabi, F., Zand Moghadam, M., & Karke Abadi, Z. (2019). Analysis of social cultural economic environmental and institutional structures in the growth and development of urban tourism (Case study: Golugah city). *Scientific Quarterly of Urban Ecology Research*, 11(21), 13-28. <https://doi.org/10.30473/grup.2020.7469> [In Persian].

- Lee, T. H., & Jan, F. H. (2019). Can community-based tourism contribute to sustainable development? Evidence from residents perceptions of the sustainability. *Tourism Management Journal*, 70(1), 368-380. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.09.003>
- Matthew, O. A., Ede, Ch., Osabohien, O., Ejemeyovwi, J., Ayanda, T., & Okunbor, j. (2019). Interaction effect of tourism and foreign exchange earnings on economic growth in nigeria. *Sagepub Journal*, 22(1), 1-16. <https://doi.org/10.1177/0972150918812985>
- Mehrafzon, M. (2018). Explanation of challenges and solutions in tourism (Case study of Borujerd city). *Journal of Zagros Landscape Geography and Urban Planning*, 11(40), 127-154. <https://sanad.iau.ir/Journal/zagros/Article/937917> [In Persian].
- Mohseni, R. (2009). Sustainable tourism in Iran: functions challenges and solutions. *Geospatial Journal*, 9(28), 149-171. <https://www.sid.ir/paper/91381/fa> [In Persian].
- Monshizadeh, R., Mazarzei, Y., Hosseini Kahnuj, R., & Ramazani, L. (2019). Identifying and analyzing the potentials and challenges of tourism development in Sardoye region. *Earth Science Research*, 11(1), 237-251. <https://doi.org/52547/esrj.11.1.237> [In Persian].
- Monteserín, O., Baños, C., Ferreres, J. B., & Vera-Rebollo, J. F. (2022). *La planificación de espacios turísticos*. Hab turismo Publication. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=8766369>
- Moradpoor, N., Taqavi Zirvani, I., & Qorbani, H. (2016). Investigating the effect of pedestrian indicators on the development of urban pedestrian tourism (A case study of Khorramabad city). *Urban Tourism Magazine*, 4(2), 99-112. <https://doi.org/10.22059/jut.2017.203099.192> [In Persian].
- Moradi, A., Mohammadian Mosem, H., Heydari, S., & Aghaei, P. (2021). An analysis of the opportunities and challenges of tourism industry development in the city of Javanrood. *Research and Development*, 1(1), 1-22. https://mag.iuc.ac.ir/article_244608.html [In Persian].
- Mousai, M., Hashemi, S., & Ebrahimi, M. (2011). Sociological study of sustainable development of tourism in Iran: Obstacles challenges solutions. *Social Sciences Quarterly Islamic Azad University- Shushtar Branch*, 6(16), 25-50. <https://www.noormags.ir/view/fa/magazine/number/61250> [In Persian].
- Qasemnejad, Z., Majidi Kahrodi, N., & Jalilvand, M. (2021). Examining the challenges of digital tourism development (Case study: Tehran city). *Journal of Urban Tourism*, 8(3), 79-90. <https://doi.org/22059/jut.2021.325447.912> [In Persian].
- Rahmati, M., Pashazadeh, A., & Afrosheh, R. (2021). Identification and categorization of tourism development challenges in Garami city. *Tourism and Development*, 10(3), 81-95. <https://doi.org/10.22034/jtd.2020.231781.2035> [In Persian].
- Sabahi Garaghani, Y., & Marsoosi, N. (2019). Analysis of the role of human obstacles in the development of sustainable tourism in Kerman. *Tourism Planning and Development*, 9(35), 162-186. <https://doi.org/10.22080/jtpd.2021.18738.3282> [In Persian].
- Samat, N., & Harun, N. (2013). Urban development pressure: Challenges in ensuring sustainable tourism development in langkawi island PSU-USM international conference on humanities and social sciences. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 91(1), 385– 394. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.08.435>
- Saidi, A., Beheshti, M., & Rezvani, R. (2012). Basic obstacles of tourism policy from the point of view of elites. *Journal of Tourism Planning and Development*, 1(2), 33-56. https://tourismpd.journals.umz.ac.ir/article_302.html [In Persian].
- Sebele, L.S. (2010). Community based tourism ventures benefits and challenges: Khama rhino sanctuary trust central district Botswana. *Journal of Tourism Management*, 1(31), 136-146. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2009.01.005>
- Sanadgol, M., & Sharifinia, Z. (2015). Investigating obstacles and problems of tourism development case study: Qaemshahr city. *Geography Quarterly (Regional Planning)*, 6(25), 71-83. https://www.jgeoqeshm.ir/article_44951.html [In Persian].

- Sezerel, H., & Deniz, K. (2023). The challenges of sustainable tourism development in special environmental protected areas: Local resident perceptions in Datça-Bozburun. *Sustainability*, 15(4), 33-64. <https://doi.org/10.3390/su15043364>
- Shafii, Z. (2019). *Examining the challenges of tourism city development (case study: Kangavar city)*. The Second International Conference on The Development of Geography and Tourism Sciences and Sustainable Development, Tehran. <https://civilica.com/doc/1136218> [In Persian].
- Shokuhi Bidhendi, R., Azizabadi Farahani, F., Talebian, M., Qalibaf, M., & Salehi Amiri, R. (2019). Strategic tourism management of Tehran city: Challenges and opportunities. *Bagh Nazar*, 17(92), 75-88. <https://doi.org/10.22034/bagh.2019.160240.3890> [In Persian].
- Song, H., Larry, D., Gang, L., & Zheng, C. (2012). Tourism economics research: A review and assessment. *Annals of Tourism Research*, 39(3), 1653-1682. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2012.05.023>
- Sunday, M. (2015). The influence of safety promotion and trust towards image satisfaction and loyalty (The study of domestic tourist at samosir regency north Sumatra province). *Universal Journal of Management and Social Sciences*, 5(2), 22-36. <http://repository.ubaya.ac.id/id/eprint/36405>
- Taghdisi, A., Godarzi, S., & Beyk Mohammadi, H. (2014). Investigation and analysis of rural tourism development challenges from the perspective of the villagers of the tourism target villages of West Azarbaijan Province. *Spatial Planning*, 5(1), 83-100. https://sppl.ui.ac.ir/article_16027.html [In Persian].
- Tahmasebi, M., & Tahmasebi Moghadam, R. (2010). Unsustainability of rural ecotourism in Khuzestan province. *Man And Environment*, 8(4), 1-20. https://journals.srbiau.ac.ir/article_6510.html [In Persian].
- Torabi, F., & Nadalipour, Z. (2022). Identifying the challenges and opportunities of sustainable urban tourism development in the 4th district of Tehran. *Iranian-Islamic City Studies*, 13(49), 103-130. <https://iic.ihss.ac.ir/ar/Article/40606> [In Persian].
- Wazin, N., & Setayesh, M. (2017). *Examining the challenges of urban tourism in Iran*. International Conference on Civil Engineering, Architecture and Urban Development Management in Iran, Tehran. <https://civilica.com/doc/847805> [In Persian].

